

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN
PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI

NEGERI KELANTAN

TAHUN 2009

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA TAHUN 2009 **NEGERI KELANTAN**

DEWAN UNDANGAN NEGERI KELANTAN

JABATAN AUDIT NEGARA
MALAYSIA

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA
No. 15, Aras 1-5
Persiaran Perdana, Presint 2
62518 WILAYAH PERSEKUTUAN PUTRAJAYA

www.audit.gov.my

KANDUNGAN

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xiii
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2009	
Pendahuluan	3
Objektif Dan Kaedah Pengauditan	3
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2009	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Prestasi Kewangan	7
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	7
Wang Tunai	8
Pelaburan	10
Akaun Hasil Disatukan	11
Akaun Pinjaman Disatukan	16
Akaun Amanah Disatukan	17
Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	23
Penyata Akaun Memorandum	23
Rumusan Dan Syor Audit	27
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan Rancangan Malaysia Kesembilan	31
Rumusan	32
BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI	
Pelaksanaan Indeks Akauntabiliti (AI)	35
Objektif Pengauditan	36
Skop Dan Kaedah Pengauditan	36
Jenis Kawalan	37
Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan Jabatan/Agenzi Negeri	47
Rumusan Dan Syor Audit	49
Pemeriksaan Audit Mengejut	50

BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI	
Pendahuluan	53
Pengauditam Penyata Kewangan	53
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	54
Pengesahan Penyata Kewangan	55
Pembentangan Penyata Kewangan	56
Prestasi Kewangan	56
Rumusan Dan Syor Audit	59
BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI	
Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri	63
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri	63
PENUTUP	67
LAMPIRAN	
I Sijil Ketua Audit Negara	71
II Lembaran Imbangan	72
III Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	73
IV Penyata Akaun Memorandum	74
V Penyata Akaun Hasil Disatukan	75
VI Nota Kepada Penyata Kewangan	76

KATA PENDAHULUAN

KATA PENDAHULUAN

1. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan menitahkan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Kelantan. Bagi memenuhi tanggungjawab ini, Jabatan Audit Negara telah menjalankan dua kaedah pengauditan seperti berikut:

1.1 Pengauditan Penyata Kewangan – Pengauditan ini bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Selain menentukan gambaran kedudukan benar dan saksama terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, Jabatan Audit Negara juga membuat analisis kewangan berdasarkan Penyata Kewangan untuk menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri sama ada kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah sangat baik, baik, memuaskan atau tidak memuaskan.

1.2 Pelaksanaan Sistem Penarafan Berdasarkan Indeks Akauntabiliti Pengurusan Kewangan Jabatan - Jabatan Audit Negara telah memperkenalkan Indeks Akauntabiliti (AI) pada tahun 2007 dan tahun 2009 adalah tahun ketiga pelaksanaannya. AI diwujudkan bertujuan untuk membuat penilaian secara objektif terhadap pengauditan pengurusan kewangan Jabatan dan Agensi Kerajaan Negeri bagi mengukur dan menambah baik kawalan pengurusan kewangan yang cemerlang. AI diberi penarafan berdasarkan kepada tahap pematuhan terhadap peraturan-peraturan kewangan berhubung dengan kawalan pengurusan, terimaan, perbelanjaan, akaun amanah/kumpulan wang amanah dan deposit, aset, pinjaman, pelaburan dan penyediaan Penyata Kewangan. Dengan pelaksanaan AI ini ia boleh membantu mewujudkan budaya kerja berasaskan amalan terbaik. Selain itu, “**budaya membetulkan yang biasa dan membiasakan yang betul**” bukan sahaja dapat mempertingkatkan kecemerlangan pengurusan kewangan Jabatan malah aspek integriti, keutuhan dan akauntabiliti yang ditekankan oleh Kerajaan akan dapat dicapai.

2. Laporan saya mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2009 disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di beberapa Jabatan/Agensi Negeri sepanjang tahun 2009. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2009, pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen yang berkaitan dengan pembayaran dan terimaan telah dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri.

3. Laporan ini dibahagikan kepada enam Bahagian seperti berikut:

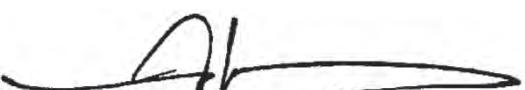
- Bahagian I** - Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2009
- Bahagian II** - Analisis Kewangan Kerajaan Negeri
- Bahagian III** - Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri
- Bahagian IV** - Pencapaian Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri
- Bahagian V** - Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan Dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri
- Bahagian VI** - Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri

4. Di samping memenuhi kehendak perundangan, saya berharap Laporan ini dapat dijadikan sebagai salah satu asas untuk memperbaiki segala kelemahan, usaha penambahbaikan dan meningkatkan akauntabiliti serta integriti dalam pengurusan wang awam. Ini penting untuk menjamin setiap Ringgit Malaysia yang dipungut dan dibelanjakan akan dapat menyumbang kepada pembangunan dan keselesaan hidup rakyat.

5. Pada pendapat saya, prestasi kewangan Kerajaan Negeri dan tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri boleh ditingkatkan sekiranya semua pihak yang terlibat mempunyai lima perkara yang diringkaskan sebagai **SIKAP** iaitu:

- a) **SUPERVIS/ON** – Penyeliaan yang rapi terhadap kerja yang diserahkan kepada pegawai bawahan. Ketua Jabatan perlu memastikan garis panduan yang jelas dan terperinci disediakan sebagai rujukan oleh penjawat awam untuk menjalankan tugas mereka. Penjawat awam pula perlu melaporkan kemajuan kerja mereka secara berkala.
- b) **INTEREST** – Setiap penjawat awam perlu melaksanakan tugas mereka dengan penuh minat, dedikasi dan tidak ada sikap sambil lewa.
- c) **KNOWLEDGE** – Setiap penjawat awam mempunyai pengetahuan yang cukup dalam bidang tugas masing-masing. Bagi tujuan ini, program latihan perlu dilaksanakan secara berterusan.
- d) **ATTITUDE** – Setiap penjawat awam melaksanakan tugas masing-masing dengan penuh tanggungjawab, jujur dan amanah.
- e) **PROCEDURE** – Prosedur kerja yang lengkap dan jelas diwujudkan serta dipatuhi.

6. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Jabatan/Agensi Negeri yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin melahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)

~~Ketua Audit Negara~~
~~Malaysia~~

Putrajaya
20 Jun 2010

INTISARI LAPORAN

INTISARI LAPORAN

BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2009

1. Penyediaan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2009 adalah baik. Kesemua angka dalam Penyata Kewangan dapat disahkan kerana dokumen sokongan yang mencukupi telah dikemukakan. Pada keseluruhannya Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan menunjukkan gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2009.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada akhir tahun 2009 secara keseluruhannya adalah memuaskan. Ini adalah disebabkan kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi Kerajaan Negeri telah mengalami peningkatan sejumlah RM69.65 juta atau 252.5% iaitu daripada RM27.58 juta pada tahun 2008 kepada RM97.23 juta pada tahun 2009. Peningkatan ini antara lain disebabkan oleh peningkatan hasil pada tahun 2009 sebanyak 21.3% berbanding tahun 2008. Analisis lima tahun Kumpulan Wang Disatukan dari tahun 2005 hingga 2009 menunjukkan penurunan pada tahun 2006, 2007 dan 2008, bagaimanapun meningkat pada tahun 2009. Analisis nisbah semasa untuk mengukur kedudukan kecairan tunai Kerajaan Negeri dalam membiayai jumlah tanggungan semasa menunjukkan kecairan tunai Kerajaan Negeri tidak mencukupi untuk menampung tanggungan semasa bagi tahun 2009. Bagaimanapun, wang tunai dan pelaburan mencatat peningkatan pada tahun 2009 di mana baki pada tahun 2008 adalah RM27.58 juta menjadi RM97.23 juta pada tahun 2009. Tanggungan semasa juga mencatatkan peningkatan sejumlah RM43.26 juta daripada RM362.72 juta pada tahun 2008 menjadi RM405.98 juta pada tahun 2009. Selain itu, hutang awam meningkat sejumlah RM12.78 juta iaitu daripada RM980.97 juta pada tahun 2008 menjadi RM993.75 juta. Tunggakan hasil turut mencatatkan peningkatan sejumlah RM17.67 juta. Kerajaan Negeri mengawasi kecairan tunai dan tanggungan semasa supaya dapat mengimbangi nisbah semasanya. Kerajaan Negeri juga hendaklah berbelanja secara berhemat tanpa menjaskan mutu perkhidmatan dan pembangunan ekonomi Negeri. Selain itu, Kerajaan Negeri hendaklah memastikan tunggakan hasil dapat dipungut dan pinjaman oleh peminjam dituntut untuk dibayar mengikut jadual, manakala tunggakan bayaran balik hendaklah dikutip sepenuhnya. Seterusnya hutang kepada Kerajaan Persekutuan hendaklah dibayar mengikut jadual termasuk tunggakan bayaran balik.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

3. Sepanjang tempoh 2006 hingga 2009, Kerajaan Negeri Kelantan telah membelanjakan sejumlah RM546.99 juta atau 31.7% daripada peruntukan yang diluluskan. Sejumlah 108

program atau 70.1% telah siap, manakala 36 atau 23.4% sedang dilaksanakan dan 10 program atau 6.5% belum dimulakan. Pencapaian perbelanjaan dan pelaksanaan adalah kurang memuaskan.

BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

4. Pencapaian pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri Kelantan pada tahun 2009 secara keseluruhannya adalah baik. Hasil daripada pgauditan yang telah dijalankan pada tahun 2009 adalah didapati pencapaian pengurusan kewangan di dua Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap sangat baik, manakala 12 Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap baik. Ini menunjukkan peningkatan pencapaian pengurusan kewangan berbanding pada tahun 2008 di mana hanya empat Jabatan/Agensi Negeri yang diaudit adalah pada tahap baik, manakala tujuh Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap memuaskan. Jabatan dan Agensi Kerajaan Negeri boleh mempertingkatkan pengurusan kewangan ke tahap yang lebih baik jika langkah-langkah penambahbaikan dijalankan oleh Jabatan/Agensi seperti mengadakan program latihan/kursus yang berterusan kepada pegawai yang terlibat dalam pengurusan kewangan agar mereka dapat meningkatkan pengetahuan dan kompetensi dalam melaksanakan tugas.

BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

5. Pada umumnya, penyerahan Penyata Kewangan Agensi Negeri adalah memuaskan. Kesemua Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan telah dapat mengemukakan Penyata Kewangan Tahun 2009 setakat 30 Jun 2010. Sebanyak 14 Penyata Kewangan tahun 2008 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan tujuh Sijil Berteguran berbanding 13 Penyata Kewangan tahun 2007 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan sembilan Sijil Berteguran. Bagaimanapun, dari segi pembentangan Penyata Kewangan, terdapat dua Penyata Kewangan Agensi tahun 2008 belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri walaupun Sijil Audit telah dikeluarkan.

BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

6. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2008 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 1 Mac 2010. Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Kelantan telah selesai memeriksa Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2007. Sehingga 31 Mei 2010, Jawatankuasa telah bermesyuarat sebanyak enam kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara. Bagaimanapun, Laporan Jawatankuasa tersebut belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri.

BAHAGIAN I
PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2009

BAHAGIAN I
PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2009

1. PENDAHULUAN

1.1 Seksyen 16(1) Akta Acara Kewangan, 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan Penyata Kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh tujuh bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9 Akta Audit, 1957.

1.2 Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009 kepada Jabatan Audit Negara pada **23 Februari 2010**. Penyata tersebut melaporkan semua urus niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2009 berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata tersebut mengandungi Lembaran Imbang, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

1.2.1 Lembaran Imbang menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Amanah Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubahsuai yang diguna pakai oleh Kerajaan Negeri, hanya pelaburan yang dipegang bagi maksud amanah tertentu dilaporkan dalam Lembaran Imbang. Manakala pelaburan lain dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.2.2 Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan penerimaan dan pembayaran bagi tahun 2009. Terimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, terimaan modal dan terimaan lain seperti amanah dan deposit. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan dan bayaran balik pinjaman.

1.2.3 Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan tanggungan Kerajaan Negeri. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut, Pelaburan dan Tunggakan Hasil. Manakala tanggungan Kerajaan Negeri pula terdiri daripada Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan.

2. OBJKTIF DAN KAEDAH PENG AUDITAN

2.1 Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2009 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2 Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2009 terhadap Pejabat Perbendaharaan Negeri dan teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan kepada pihak Perbendaharaan Negeri dan Jabatan-Jabatan Negeri melalui surat pemerhatian Audit sebaik sahaja pengauditan selesai dijalankan.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2009

Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berpandukan Piawaian Pengauditan yang diluluskan. Akta dan Piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada Penyata Kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan itu termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam penyampaian Penyata Kewangan. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2009 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan. **Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri pada keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama tentang kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2009 dan rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.** Sijil Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Lembaran Imbangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Akaun Memorandum, Penyata Akaun Hasil Disatukan dan Nota Kepada Akaun Awam adalah seperti di **Lampiran I hingga Lampiran VI.**

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. PRESTASI KEWANGAN

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2009, juga membuat analisis terhadap data kewangan bagi menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri. Hasil analisis yang dijalankan adalah berdasarkan Penyata Wang Tunai, Penyata Pelaburan, Penyata Akaun Hasil Disatukan, Penyata Akaun Pinjaman Disatukan, Penyata Akaun Amanah Disatukan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Akaun Awam.

4.1 KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4.1.1 Mengikut Lembaran Imbangan, baki Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2009 adalah berjumlah RM97.23 juta. Jumlah tersebut terdiri daripada aset berbentuk wang tunai sejumlah RM9.60 juta dan pelaburan sejumlah RM87.63 juta. Pengklasifikasi semula Akaun Pendahuluan Daripada Kerajaan Persekutuan dan Akaun Pendahuluan Daripada Perbadanan Menteri Besar dari Kumpulan Wang Amanah Awam kepada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan telah dibuat pada tahun 2009. Oleh itu angka tahun 2008 telah dinyatakan semula untuk disesuaikan sebagai angka perbandingan. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Negeri Kelantan bagi tahun 2009 berbanding tahun 2008 adalah seperti di **Jadual 4.1**.

Jadual 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Hasil Disatukan	(418.65)	(438.11)	(19.46)	(4.6)
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.0
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	446.23	535.34	89.11	20.0
	<i>i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	63.76	116.30	52.54	82.4
	<i>ii) Kumpulan Wang Pembangunan</i>	(94.74)	(146.62)	(51.88)	(54.8)
	<i>iii) Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	229.32	287.20	57.88	25.2
	<i>iv) Akaun Deposit</i>	247.89	278.46	30.57	12.3
Jumlah		27.58	97.23	69.65	252.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.1.2 Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2005 hingga 2009 adalah seperti di **Jadual 4.2**.

Jadual 4.2
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Butiran	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Akaun Hasil Disatukan	(241.97)	(332.56)	(326.34)	(418.65)	(438.11)
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	288.12	370.98	363.44	446.23	535.34
	i) <i>Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	(41.59)	(27.18)	(1.19)	63.76	116.30
	ii) <i>Kumpulan Wang Pembangunan</i>	(12.99)	(48.27)	(45.04)	(94.74)	(146.62)
	iii) <i>Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	156.59	203.79	204.37	229.32	287.20
	iv) Akaun Deposit	186.11	242.64	205.30	247.89	278.46
	Jumlah	46.15	38.42	37.10	27.58	97.23

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.1.3 Analisis Audit mendapati Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami peningkatan sejumlah RM69.65 juta atau 252.5% iaitu daripada RM27.58 juta pada tahun 2008 menjadi RM97.23 juta pada tahun 2009. Ini merupakan peningkatan tertinggi dalam tempoh lima tahun kebelakangan. Peningkatan ini antara lain disebabkan oleh peningkatan hasil berjumlah RM58.75 juta atau 21.3% pada tahun 2009 iaitu RM334.81 juta berbanding RM276.06 juta pada tahun 2008.

4.1.4 Analisis Nisbah Semasa adalah untuk mengukur kedudukan kecairan tunai Kerajaan Negeri dalam membiayai jumlah Tanggungan Semasa. Jumlah Aset Semasa terdiri daripada kesemua jumlah wang tunai yang terkandung di dalam Penyata Wang Tunai dengan jumlah pelaburan yang terdapat di dalam Penyata Pelaburan. Manakala jumlah Tanggungan Semasa pula terdiri daripada jumlah Akaun Kena Bayar tahun 2009, jumlah deposit dan jumlah tunggakan bayaran balik pinjaman kepada Kerajaan Persekutuan. Sekiranya nisbah yang dihasilkan melebihi dari satu, ia menunjukkan tanda yang positif dari segi kedudukan kecairan tunai sesebuah Kerajaan Negeri. Nisbah Semasa pada tahun 2009 mencatatkan peningkatan berbanding tahun 2008. Bagaimanapun nisbah semasa tahun 2009 masih kurang daripada satu. Nisbah yang diperolehi menunjukkan kecairan tunai Kerajaan Negeri adalah rendah untuk menampung jumlah tanggungan semasa.

4.2 WANG TUNAI

4.2.1 Wang Tunai merupakan aset yang terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan. Wang Tunai Dalam Bank adalah terdiri daripada baki akaun semasa dan deposit dalam bank yang disimpan kurang daripada tiga bulan. Wang Tunai Dalam Perjalanan pula adalah wang tunai yang belum dibankkan serta wang tunai yang belum diambil kira dalam buku tunai. Manakala Wang Tunai Dalam Tangan adalah Panjar Wang Runcit yang diluluskan kepada beberapa pemegang panjar.

4.2.2 Baki Wang Tunai pada tahun 2009 berjumlah RM9.60 juta berbanding RM2.15 juta pada tahun 2008. Analisis perbandingan kedudukan wang tunai bagi tahun 2009 dan tahun 2008 menunjukkan peningkatan berjumlah RM7.45 juta atau 346.5% menjadi RM9.60 juta berbanding RM2.15 juta pada tahun 2008. Analisis perbandingan kedudukan wang tunai bagi tahun 2008 dan 2009 adalah seperti di **Jadual 4.3**.

Jadual 4.3
Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	1.03	5.93	4.90	475.7
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	1.09	3.63	2.54	233.0
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.03	0.04	0.01	33.3
Jumlah		2.15	9.60	7.45	346.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Peningkatan ini adalah disebabkan Pemberian Kurangan Akaun Mengurus daripada Kerajaan Persekutuan diterima pada akhir tahun dan penerimaan hasil daripada keuntungan pelaburan di CIMB Bank.

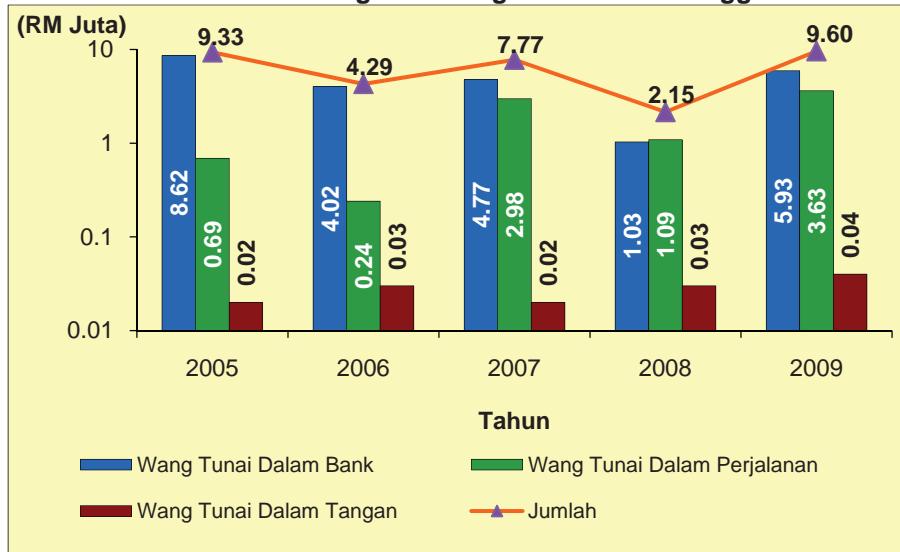
4.2.3 Analisis perbandingan kedudukan Wang Tunai bagi tahun 2005 hingga tahun 2009 menunjukkan peningkatan baki wang tunai bagi dua tahun untuk tempoh lima tahun seperti di **Jadual 4.4** dan **Carta 4.1**. Pencapaian tahun 2009 adalah yang tertinggi dalam tempoh lima tahun.

Jadual 4.4
Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Butiran	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	8.62	4.02	4.77	1.03	5.93
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	0.69	0.24	2.98	1.09	3.63
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.02	0.03	0.02	0.03	0.04
Jumlah		9.33	4.29	7.77	2.15	9.60

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.1
Kedudukan Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.3 PELABURAN

4.3.1 Mengikut Seksyen 8(3)(b) Akta Acara Kewangan 1957, Kerajaan Negeri dibenarkan melabur dalam deposit di bank dan pelaburan saham sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah adalah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah selaras dengan Seksyen 9 dan 10, Akta Acara Kewangan 1957, Arahan Amanah dan peraturan yang dikuatkuasakan. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulan Wang Amanah.

4.3.2 Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2009 dan 2008 menunjukkan peningkatan berjumlah RM62.20 juta atau 244.6% kepada RM87.63 juta berbanding RM25.43 juta pada tahun 2008. Peningkatan ini disebabkan lebihan dalam Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun dilaburkan dalam jangka masa pendek untuk mempertingkatkan pungutan hasil. Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2008 dan 2009 adalah seperti di **Jadual 4.5**.

Jadual 4.5
Baki Pelaburan Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Saham	5.03	9.03	4.00	79.5
2.	Deposit Dalam Negeri	20.40	78.60	58.20	285.3
Jumlah		25.43	87.63	62.20	244.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

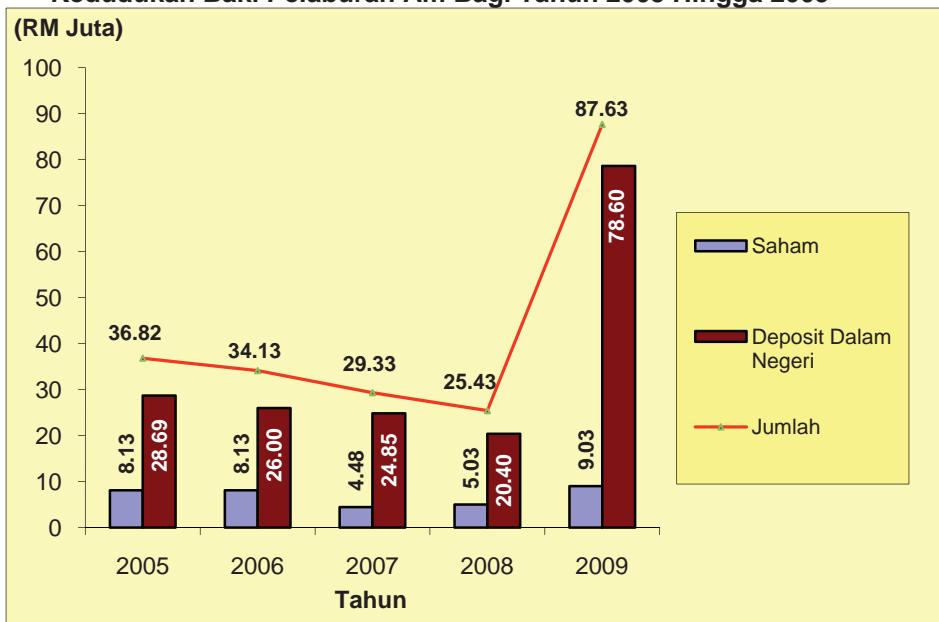
4.3.2 Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2005 hingga 2009 menunjukkan pelaburan mengalami penurunan pada setiap tahun kecuali tahun 2009. Baki pelaburan bagi tempoh tahun 2005 hingga 2009 seperti di **Jadual 4.6** dan **Carta 4.2**. Pencapaian tahun 2009 adalah yang tertinggi dalam tempoh lima tahun.

Jadual 4.6
Baki Pelaburan Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Butiran	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Saham	8.13	8.13	4.48	5.03	9.03
2.	Deposit Dalam Negeri	28.69	26.00	24.85	20.40	78.60
	Jumlah	36.82	34.13	29.33	25.43	87.63

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.2
Kedudukan Baki Pelaburan Am Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4 AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan merupakan penyata yang menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi satu tahun kewangan. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Acara Kewangan 1957.

4.4.1 Hasil

Kerajaan Negeri memungut tiga jenis hasil yang terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil. Pada keseluruhannya, hasil yang dikutip oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2009 adalah berjumlah RM334.81 juta iaitu meningkat sejumrah RM58.75 juta atau 21.3% berbanding tahun 2008 berjumlah RM276.06 juta seperti di **Jadual 4.7**.

Jadual 4.7
Kutipan Hasil Negeri Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Kategori	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	66.82	69.10	2.28	3.4
2.	Hasil Bukan Cukai	136.32	104.01	(32.31)	(23.7)
3.	Terimaan Bukan Hasil	72.92	161.70	88.78	121.7
Jumlah		276.06	334.81	58.75	21.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

a) Pencapaian Kutipan Hasil Sebenar Tahun 2005 Hingga 2009

Analisis perbandingan kutipan hasil bagi tempoh tahun 2005 hingga 2009 menunjukkan peningkatan kutipan hasil pada tahun 2007 dan 2009, manakala kutipan hasil mengalami penurunan pada tahun 2006 dan 2008. Prestasi hasil negeri bagi tempoh 2005 hingga 2009 adalah seperti di **Jadual 4.8**.

Jadual 4.8
Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Hasil Cukai	57.21	47.68	63.63	66.82	69.10
2.	Hasil Bukan Cukai	93.44	113.32	231.46	136.32	104.01
3.	Terimaan Bukan Hasil	167.41	82.34	147.76	72.92	161.70
Jumlah		318.06	243.34	442.85	276.06	334.81

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

b) Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri

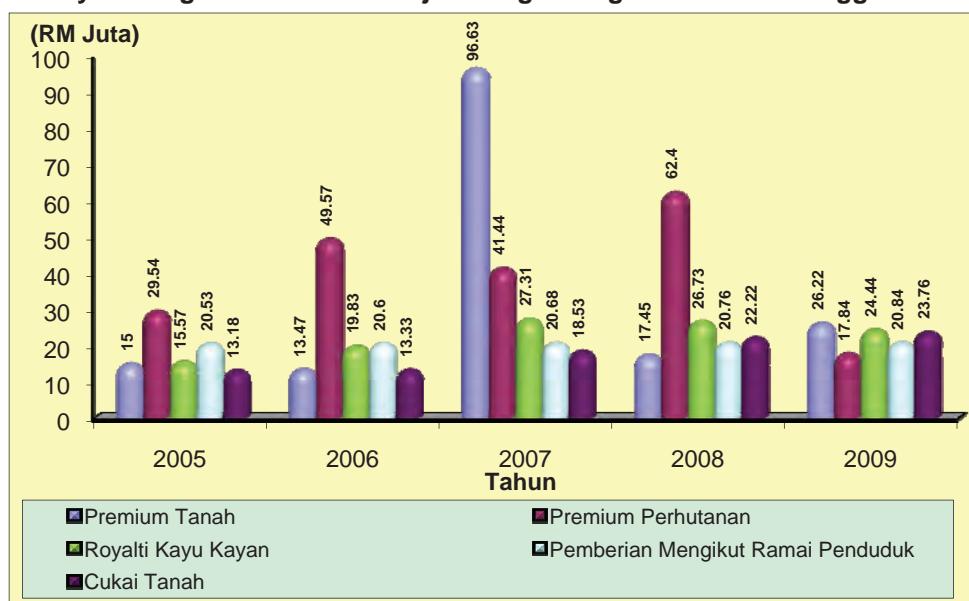
Hasil Kerajaan Negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus dan pembangunan. Analisis terhadap prestasi punca hasil utama Kerajaan Negeri bagi tempoh 2005 hingga 2009 adalah seperti di **Jadual 4.9** dan di **Carta 4.3**.

Jadual 4.9
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Punca Hasil	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Premium Tanah	15.00	13.47	96.63	17.45	26.22
2.	Royalti Kayu Kayan	15.57	19.83	27.31	26.73	24.44
3.	Cukai Tanah	13.18	13.33	18.53	22.22	23.76
4.	Pemberian Mengikut Ramai Penduduk	20.53	20.60	20.68	20.76	20.84
5.	Premium Perhutanan	29.54	49.57	41.44	62.40	17.84
Jumlah		93.82	116.80	204.59	149.56	113.10

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.3
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Sumber: Penyata Kewangan Negeri Kelantan

c) Peningkatan/Penurunan Hasil Yang Ketara Tahun 2009 Berbanding 2008

Pada tahun 2009, butiran hasil yang telah mencatat peningkatan/penurunan yang ketara berbanding pada tahun 2008 adalah seperti di **Jadual 4.10**.

Jadual 4.10

Peningkatan/Penurunan Hasil Yang Ketara Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran Hasil	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan) (RM Juta)	Punca Peningkatan/ Penurunan (%)
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)		
1.	Pemberian Kurangan	0.00	81.30	81.30	100
2.	Premium Tanah	17.45	26.22	8.77	50.3
3.	Sumbangan Daripada PMBK Sawit Sdn. Bhd.	0.20	4.16	3.96	1,980
4.	Bayaran Balik Pinjaman Projek Bekalan Air	7.66	0.00	(7.66)	(100)
5.	Premium Hutan	62.40	17.84	(44.56)	(71.4)

Sumber: Penyata Kewangan Negeri Kelantan

4.4.2 Perbelanjaan Mengurus

Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri terdiri daripada lima kategori iaitu Emolumen, Perkhidmatan Dan Bekalan, Aset, Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap dan Perbelanjaan Lain. Perbelanjaan Mengurus ini terbahagi kepada dua jenis iaitu Perbelanjaan Tanggungan dan Perbelanjaan Perbekalan. Perbelanjaan Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan seperti bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan bayaran balik hutang awam. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada keseluruhannya menurun sejumlah RM14.10 juta atau 3.8% iaitu daripada RM368.37 juta pada tahun 2008 kepada RM354.27 juta pada tahun 2009 seperti di **Jadual 4.11**.

Jadual 4.11
Perbelanjaan Mengurus Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Maksud Perbelanjaan	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	128.23	127.75	(0.48)	(0.4)
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	73.42	69.50	(3.92)	(5.3)
3.	Aset	13.23	8.27	(4.96)	(37.5)
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	151.81	146.25	(5.56)	(3.7)
5.	Perbelanjaan Lain	1.68	2.50	0.82	48.8
Jumlah		368.37	354.27	(14.10)	(3.8)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- a) Perbelanjaan mengurus yang mencatatkan peningkatan/penurunan yang ketara pada tahun 2009 berbanding 2008 adalah seperti di **Jadual 4.12**.

Jadual 4.12
Peningkatan/Penurunan Perbelanjaan Ketara Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)		Punca Peningkatan/ Penurunan
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Kemudahan dan pembaikan kemudahan	0.04	0.09	0.05	125.0	Peningkatan penyenggaraan pejabat kerajaan bagi keselesaan kakitangan serta mewujudkan suasana kerja yang kondusif
2.	Bayaran- bayaran lain	0.07	0.12	0.05	71.4	Peningkatan pertambahan pelbagai perbelanjaan lain. Contohnya premium insurans, komisen bank dan bayaran- bayaran lain
3.	Ganjaran	1.92	0.35	(1.57)	(81.8)	Penurunan pada tahun 2008 bayaran ganjaran kepada ADUN/Anggota Pentadbiran ekoran pembubaran Dewan
4.	Bangunan dan pembaikan bangunan	6.02	1.16	(4.86)	(80.7)	Penurunan pembaikan bangunan telah disiapkan pada tahun 2008
5.	Faedah- faedah Kewangan yang lain	7.21	2.29	(4.92)	(68.2)	Penurunan disebabkan oleh bayaran bonus kepada kakitangan kerajaan hanya diluluskan sejumlah RM500 seorang berbanding sebulan gaji pada tahun 2008

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

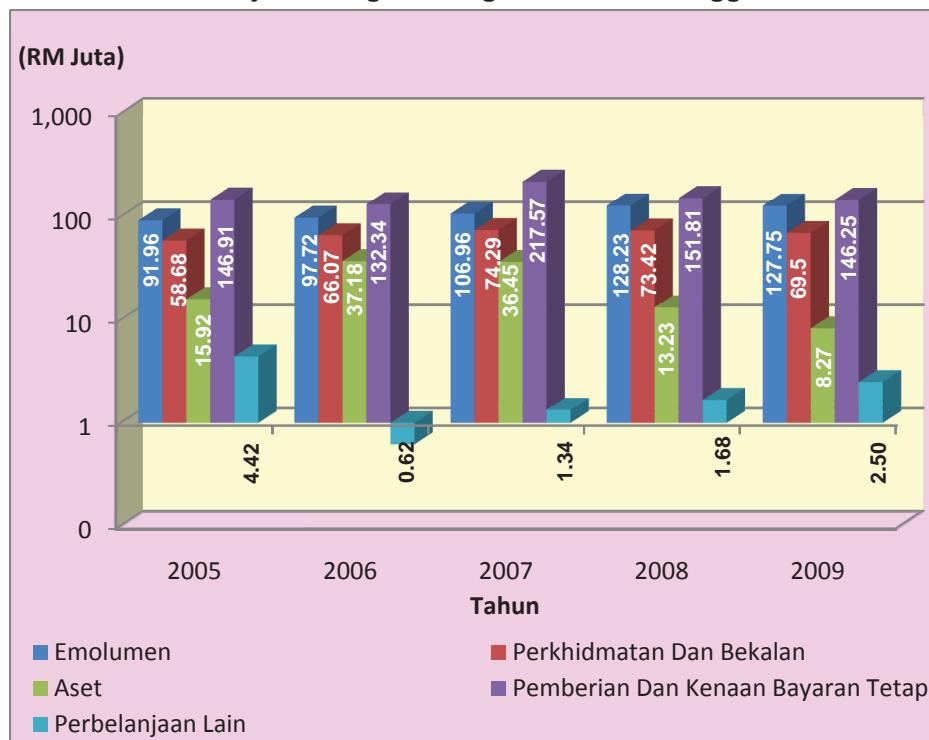
- b) Analisis perbandingan perbelanjaan mengurus bagi tahun 2005 hingga tahun 2009 menunjukkan penurunan perbelanjaan mengurus pada tahun 2008 dan 2009 seperti di **Jadual 4.13** dan **Carta 4.4**.

Jadual 4.13
Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Emolumen	91.96	97.72	106.96	128.23	127.75
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	58.68	66.07	74.29	73.42	69.50
3.	Aset	15.92	37.18	36.45	13.23	8.27
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	146.91	132.34	217.57	151.81	146.25
5.	Perbelanjaan Lain	4.42	0.62	1.34	1.68	2.50
Jumlah		317.89	333.93	436.61	368.37	354.27

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.4
Perbelanjaan Mengurus Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.3 Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan

Analisis ini mengambil kira perbandingan antara hasil dengan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi tempoh perakaunan semasa dan tahun sebelumnya untuk mengukur lebih/kurangan bagi Akaun Hasil Disatukan. Pada tahun 2009, Akaun Hasil Disatukan Kerajaan Negeri telah mencatat peningkatan di mana defisit telah berkurangan sejumlah RM72.85 juta atau 78.9% berbanding tahun 2008 yang mencatat defisit sejumlah RM 92.31 juta seperti di **Jadual 4.14**.

Jadual 4.14
Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan
Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil	276.06	334.81	58.75	21.3
2.	Perbelanjaan Mengurus	368.37	354.27	(14.10)	(3.8)
Lebihan/(Defisit)		(92.31)	(19.46)	72.85	(78.9)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Analisis perbandingan lebihan/defisit pendapatan bagi tahun 2005 hingga 2009 menunjukkan defisit pendapatan tiga tahun iaitu tahun 2006, 2008 dan 2009 seperti di **Jadual 4.15**.

Jadual 4.15
Prestasi Hasil Berbanding Perbelanjaan Mengurus
Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Perkara	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Hasil	318.06	243.34	442.85	276.06	334.81
2.	Perbelanjaan Mengurus	317.89	333.93	436.61	368.37	354.27
Lebihan/(Defisit)		0.17	(90.59)	6.24	(92.31)	(19.46)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5 AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan mengikut kehendak Seksyen 7(b), Akta Acara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaun semua pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman dan pindahan penerimaan pinjaman ke Kumpulan Wang Pembangunan atau Akaun Hasil Disatukan.

4.5.1 Pada akhir tahun 2009, Kerajaan Negeri hanya menerima pinjaman bagi projek Bekalan Air sejumlah RM15.47 juta dan pinjaman ini telah diakaunkan dalam Akaun Pinjaman Disatukan. Kedudukan Akaun Pinjaman Disatukan bagi tahun 2008 dan 2009 adalah seperti di **Jadual 4.16**.

Jadual 4.16
Akaun Pinjaman Disatukan Bagi Tahun 2009 Berbanding 2008

Pinjaman	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	0.00	0.00	0.00	0.0
Terimaan	28.83	15.47	(13.36)	(46.3)
Bayaran	28.83	15.47	(13.36)	(46.3)
Baki Pada 31 Disember	0.00	0.00	0.00	0.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5.2 Akaun Pinjaman Disatukan pada akhir tahun 2009 berbaki kosong kerana kesemua pinjaman yang diterima pada tahun 2009 berjumlah RM15.47 juta bagi pelbagai Projek Bekalan Air telah dikeluarkan kepada Kumpulan Wang Pembangunan yang kemudiannya dipindahkan ke akaun tertentu mengikut tujuan pinjaman itu dibuat.

4.6 AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c) Akta Acara Kewangan 1957 dan terbahagi kepada tiga kumpulan wang iaitu Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Deposit. Akaun ini menguruskan semua wang yang diterima tertakluk kepada amanah dan digunakan mengikut terma-terma amanah tersebut. Pada akhir tahun 2009, Akaun Amanah Disatukan berbaki kredit berjumlah RM535.34 juta berbanding baki kredit berjumlah RM446.23 juta pada tahun 2008 iaitu peningkatan baki kredit sejumlah RM89.11 juta atau 20.0%.

4.6.1 Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan di bawah peruntukan Seksyen 10 Akta Acara Kewangan 1957 untuk maksud tertentu. Kumpulan Wang ini adalah kumpulan wang pusingan yang mana pembayaran dari kumpulan wang ini tidak boleh melebihi had peruntukan yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri.

a) Kumpulan Wang Pembangunan

Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan Tahun 1966 (Akta 70) dan diperakaunkan dalam Penyata Kumpulan Wang Pembangunan. Sumber kewangan bagi kumpulan wang ini terdiri daripada caruman dari Akaun Hasil, terimaan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan dan Akaun Pinjaman. Kumpulan Wang Pembangunan ini hanya boleh dibelanjakan bagi maksud yang ditentukan oleh Akta tersebut. Penerimaan kumpulan wang ini bagi tahun 2009 berjumlah RM48.98 juta adalah terdiri daripada pinjaman dari Kerajaan Persekutuan berjumlah RM15.47 juta dan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM33.51 juta. Perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2009 adalah berjumlah RM100.86 juta berbanding RM128.03 juta pada tahun 2008 iaitu menurun sejumlah RM27.17 juta atau 21.2%. Antara sebab penurunan perbelanjaan pembangunan adalah peruntukan pada tahun 2009 yang berjumlah RM207.94 juta berkurang sejumlah RM30.81 juta atau 13.0% berbanding peruntukan pada tahun 2008 yang berjumlah RM238.75 juta.

Baki defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2008 berjumlah RM94.74 juta meningkat kepada RM146.62 juta pada akhir tahun 2009 kerana defisit semasa berjumlah RM51.88 juta. Perbandingan baki defisit bagi tahun 2009 berbanding 2008 adalah seperti di **Jadual 4.17**.

Jadual 4.17
Baki Kumpulan Wang Pembangunan Bagi Tahun 2009 Berbanding 2008

Perihal	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	(45.04)	(94.74)	(49.70)	(110.3)
Penerimaan	78.33	48.98	(29.35)	(37.5)
Perbelanjaan	128.03	100.86	(27.17)	(21.2)
Lebihan/(Defisit)	(49.70)	(51.88)	(2.18)	(4.4)
Baki Pada 31 Disember	(94.74)	(146.62)	(51.88)	(54.8)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2008 dan 2009 mengikut Jabatan adalah seperti di **Jadual 4.18**.

Jadual 4.18
Perbelanjaan Pembangunan Bagi Tahun 2009 Berbanding 2008 Mengikut Jabatan

Bil.	Jabatan/Pejabat	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	32.42	43.24	10.82	33.4
2.	Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	20.10	23.21	3.11	15.5
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	3.98	4.41	0.43	10.8
4.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	1.10	1.10	0.00	0.0
5.	Jabatan Pertanian Negeri	2.19	2.05	(0.14)	(6.4)
6.	Jabatan Kerja Raya Negeri	12.38	9.66	(2.72)	(22.0)
7.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	1.19	0.75	(0.44)	(37.0)
8.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.50	0.28	(0.22)	(44.0)
9.	Jabatan Perhutanan Negeri	0.84	0.30	(0.54)	(64.3)
10.	Pejabat Pembangunan Negeri	53.33	15.86	(37.47)	(70.3)
Jumlah		128.03	100.86	(27.17)	(21.2)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2009 berbanding anggaran diluluskan mengikut Jabatan pula adalah seperti di **Jadual 4.19**.

Jadual 4.19
Perbelanjaan Sebenar Berbanding Peruntukan Tahun 2009

Bil.	Jabatan/Agensi Pelaksana/Lain	Peruntukan 2009 (RM Juta)	Perbelanjaan 2009 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Jabatan Pertanian Negeri	2.05	2.05	100.0
2.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	1.10	1.10	100.0
3.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	0.75	0.75	100.0
4.	Pejabat Pembangunan Negeri	16.28	15.86	97.4
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	10.80	9.66	89.4
6.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	4.95	4.41	89.1
7.	Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	28.16	23.21	82.4
8.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.41	0.28	68.3
9.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	137.34	43.24	31.5
10.	Jabatan Perhutanan Negeri	1.10	0.30	27.3
11.	Perbelanjaan Mengejut	5.00	0.00	0.0
Jumlah		207.94	100.86	48.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Merujuk kepada **Jadual 4.19**, dua Jabatan telah berbelanja kurang daripada 50% berbanding peruntukan diterima iaitu Jabatan Perhutanan Negeri dan Pejabat Perbendaharaan Negeri.

b) Akaun Kena Bayar

Akaun Kena Bayar (AKB) pula adalah bayaran yang dilakukan pada bulan Januari tahun berikut bagi bekalan dan perkhidmatan yang telah dilakukan pada atau sebelum 31 Disember tahun semasa dan bayaran dikenakan dalam peruntukan tahun tersebut. Pada tahun 2009, jumlah AKB adalah RM38.87 juta berbanding RM59.40 juta pada tahun 2008 menurun sejumlah RM20.53 juta atau 34.6%. Peningkatan/penurunan perbelanjaan AKB yang ketara bagi tahun 2009 berbanding tahun 2008 adalah seperti di **Jadual 4.20**.

Jadual 4.20
Peningkatan/Penurunan Perbelanjaan AKB Yang Ketara
Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Jabatan	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	34.75	4.06	(30.69)	(88.3)
2.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	2.14	0.84	(1.30)	(60.8)
3.	Pejabat Tanah Dan Galian	0.84	0.09	(0.75)	(89.3)
4.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	9.19	20.50	11.31	123.1
5.	Pejabat Pembangunan Negeri	6.69	7.98	1.29	19.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

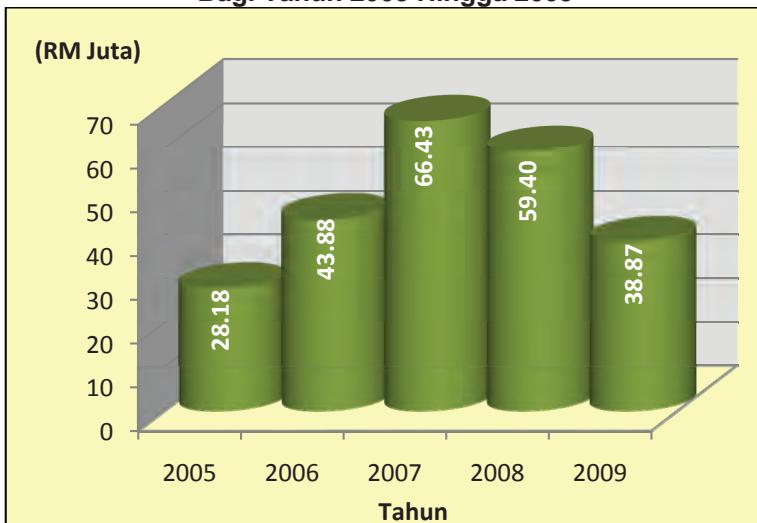
Analisis perbandingan AKB bagi tempoh lima tahun menunjukkan peningkatan pada tahun 2006 dan 2007 manakala pada tahun 2008 dan 2009 pula mencatatkan penurunan seperti yang ditunjukkan di **Jadual 4.21** dan **Carta 4.5**.

Jadual 4.21
Kedudukan Akaun Kena Bayar Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Perkara	Tahun/Perbelanjaan				
	2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
Akaun Kena Bayar	28.18	43.88	66.43	59.40	38.87

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.5
Kedudukan Akaun Kena Bayar
Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

c) Kumpulan Wang Luar Jangka

Perkara 103 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bagi mewujudkan Kumpulan Wang Luar Jangka bagi maksud memenuhi keperluan perbelanjaan yang segera dan luar jangka. Pada akhir tahun 2009, baki Kumpulan Wang ini berjumlah RM6 juta bersamaan dengan baki akhir tahun 2008. Peruntukan Kumpulan Wang ini tidak digunakan kerana tiada perbelanjaan luar jangka yang perlu dikeluarkan pada tahun 2009.

4.6.2 Kumpulan Wang Amanah Awam

Kumpulan Wang Amanah Awam ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Acara Kewangan 1957 iaitu terdiri daripada Kumpulan Wang Khas yang dipegang oleh Kerajaan Negeri dan wang amanah yang diterima bagi maksud tertentu. Pengurusan akaun ini perlu dibuat mengikut Arahan Amanah yang diluluskan oleh Perbendaharaan Negeri.

Sejumlah 19 Akaun Amanah diwujudkan iaitu terdiri daripada 11 Akaun Amanah yang masih aktif, dua Akaun Amanah tidak ada perubahan baki, tiga Akaun Amanah ditutup pada tahun semasa dan tiga Akaun Amanah baru diwujudkan iaitu Akaun Amanah Cakna Palestin, Akaun Amanah Masjid Al-Hussain dan Akaun Amanah Penjualan Kayu Balak Sultanate Land. Pada tahun 2009, baki Kumpulan Wang Amanah Awam meningkat sejumlah RM57.88 juta kepada RM287.20 juta pada tahun 2009 berbanding RM229.32 juta pada tahun 2008. Baki akhir lima Akaun Amanah yang masih aktif mengalami peningkatan berjumlah RM63.63 juta manakala enam lagi baki Akaun Amanah yang masih aktif mengalami penurunan berjumlah RM6.47 juta adalah seperti di **Jadual 4.22**.

Jadual 4.22
Peningkatan/(Penurunan) Baki Akhir Tahun 2009 Akaun Amanah Yang Masih Aktif

Bil	Akaun Amanah	Peningkatan (RM Juta)	Bil	Akaun Amanah	Penurunan (RM Juta)
1.	Akaun Amanah Suruhanjaya Perkhidmatan Awam	0.10	1.	Akaun Amanah Program Khidmat Negara	(0.01)
2.	Kumpulan Wang Pembangunan Hutan	6.88	2.	Akaun Amanah Projek Satelit Bioteknologi	(0.22)
3.	Akaun Amanah Pembangunan JPS Negeri Kelantan	0.005	3.	Akaun Amanah Program PPKI Dan PPKS	(0.06)
4.	Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri	54.51	4.	Akaun Amanah Pengurusan SPEKS	(0.22)
5.	Tabung Serambi Mekah	2.13	5.	Akaun Amanah Projek Penubuhan Kilang Pemprosesan Kenaf Dan Projek Pengeluaran Dan Pemprosesan Ubi Keledek	(5.75)
			6.	Akaun Amanah Bagi Dana Khas Kerajaan Persekutuan Tahun 2007	(0.21)
Jumlah		63.63	Jumlah		(6.47)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

a) Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri

Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 9 Akta Acara Kewangan Tahun 1957. Sumber kewangan akaun amanah ini adalah daripada pemberian Kerajaan Persekutuan. Akaun amanah ini digunakan khusus bagi membiayai program penyelenggaraan semua jalan raya negeri dan perbelanjaan pengurusan lain yang berkaitan. Baki Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri pada akhir tahun 2009 adalah berjumlah RM227.13 juta berbanding baki berjumlah RM172.62 juta pada akhir tahun 2008 iaitu peningkatan sejumlah RM54.51 juta atau 31.6%.

b) Kumpulan Wang Pembangunan Hutan

Kumpulan Wang Pembangunan Hutan diwujudkan mengikut Seksyen 56 Akta Perhutanan Negara 1984 (Akta 313) dan Seksyen 9(3) Akta Acara Kewangan 1957, bertujuan untuk melaksanakan pelbagai projek seperti menyedia, melaksana dan mengkaji semula rancangan pengurusan hutan negeri. Pada tahun 2009, baki Kumpulan Wang ini meningkat sejumlah RM6.88 juta atau 18.2% menjadi RM44.58 juta berbanding RM37.70 juta pada tahun 2008.

c) Tabung Serambi Mekah

Akaun ini ditubuhkan pada tahun 1991 dengan tujuan untuk membolehkan Kerajaan Negeri memberi bantuan dan pertolongan kepada golongan fakir miskin, mangsa malapetaka dan bencana alam serta melaksanakan projek pembangunan Islam dan sosioekonomi untuk kesejahteraan ummah. Tabung ini memperakaunkan semua terimaan wang daripada hadiah, sumbangan, sedekah dan lain-lain pemberian orang ramai, organisasi, badan-badan persatuan, yayasan, firma dan koperasi selain daripada

punca perjudian. Baki Akaun ini pada tahun 2009 berjumlah RM9.07 juta berbanding RM6.94 juta pada tahun 2008 meningkat sejumlah RM2.13 juta atau 30.7%.

d) Akaun Amanah Projek Penubuhan Kilang Pemprosesan Kenaf Dan Projek Pengeluaran Dan Pemprosesan Ubi Keledek

Akaun Amanah ini ditubuhkan pada tahun 2009 di bawah Seksyen 9 Akta Acara Kewangan 1957, bertujuan untuk mengakaunkan sumbangan terimaan dan perbelanjaan berkaitan dengan projek penubuhan kilang kenaf dan pemprosesan ubi keledek. Sumber kewangan akaun ini adalah merupakan sumbangan daripada syarikat, individu dan pihak selain daripada Kerajaan Negeri. Baki Akaun ini pada tahun 2009 berjumlah RM4.66 juta berbanding RM10.41 juta pada tahun 2008 menurun sejumlah RM5.75 juta atau 55.2%.

4.6.3 Akaun Deposit

Deposit adalah wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah undang-undang tertentu atau perjanjian yang dipegang untuk satu jangka masa tertentu. Wang deposit akan dibayar balik setelah maksudnya tercapai atau dijadikan hasil apabila pendeposit tidak dapat dikenal pasti dan tidak dituntut. Pada tahun 2009 baki akaun Deposit mengalami kenaikan sejumlah RM30.57 juta atau 12.3% menjadi RM278.46 juta berbanding RM247.89 juta pada tahun 2008 seperti di **Jadual 4.23**.

Jadual 4.23
Baki Akaun Deposit Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Jenis Deposit	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Deposit Am	245.90	277.17	31.27	12.7
Deposit Pengambilan Balik Tanah	1.36	0.76	(0.60)	(44.1)
Deposit Perumahan Awam Kos Rendah	0.63	0.53	(0.10)	(15.9)
Jumlah	247.89	278.46	30.57	12.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Kedudukan Akaun Deposit bagi tempoh tahun 2005 hingga 2009 seperti di **Jadual 4.24**. Baki bagi tahun 2009 adalah yang tertinggi dalam tempoh lima tahun.

Jadual 4.24
Baki Terkumpul Akaun Deposit Bagi Tempoh 5 Tahun

Jenis Deposit	Tahun				
	2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
Deposit Am	183.29	240.42	203.15	245.90	277.17
Deposit Pengambilan Balik Tanah	1.96	1.40	1.35	1.36	0.76
Deposit Perumahan Awam Kos Rendah	0.86	0.82	0.80	0.63	0.53
Jumlah	186.11	242.64	205.30	247.89	278.46

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Analisis Audit menunjukkan baki deposit di jabatan/pejabat Negeri Kelantan meningkat bagi tahun 2006, 2008 dan 2009 manakala pada tahun 2007 baki deposit telah menurun berbanding dengan tahun sebelumnya.

4.7 PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI

Mengikut Piawaian Perakaunan Kerajaan, Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai disediakan untuk menunjukkan aliran masuk dan aliran keluar tunai dan kesetaraan tunai. Aliran masuk (Penerimaan) Wang Tunai terdiri daripada hasil, pinjaman dalam dan luar negeri, terimaan modal dan lain-lain terimaan amanah. Manakala aliran keluar (Pembayaran) Wang Tunai terdiri daripada perbelanjaan mengurus dan pembangunan, perbelanjaan modal, bayaran balik pinjaman dalam dan luar negeri serta lain-lain bayaran amanah. Penerimaan wang tunai terdiri daripada penerimaan hasil, pinjaman dan penerimaan lain. Bayaran wang tunai terdiri daripada perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan. Baki wang tunai pada tahun 2009 berjumlah RM9.60 juta iaitu meningkat sejumlah RM7.45 juta berbanding RM2.15 juta pada tahun 2008. Kedudukan penerimaan dan pembayaran wang tunai pada tahun 2009 berbanding tahun 2008 adalah seperti di **Jadual 4.25**.

Jadual 4.25
Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai
Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Terimaan:	490.78	462.58	(28.20)	(5.7)
	Hasil	276.06	334.81	58.75	21.3
	Pinjaman	28.83	15.47	(13.36)	(46.3)
	Terimaan Lain	185.89	112.30	(73.59)	(39.6)
2.	Bayaran:	496.40	455.13	(41.27)	(8.3)
	Perbelanjaan Mengurus	368.37	354.27	(14.10)	(3.8)
	Perbelanjaan Pembangunan	128.03	100.86	(27.17)	(21.2)
Tambahan/(Kurangan) Wang Tunai		(5.62)	7.45	13.07	232.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8 PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum menunjukkan baki aset dan tanggungan Kerajaan yang boleh dilupuskan atau perlu dilunaskan pada masa akan datang yang tidak dinyatakan dalam Lembaran Imbangan.

4.8.1 Pinjaman Boleh Dituntut

Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi dan Pihak Berkuasa Tempatan yang menggunakan sumber Kerajaan Negeri atau pinjaman yang diperoleh daripada Kerajaan Persekutuan. Pada akhir tahun 2009, baki Pinjaman Boleh Dituntut yang diperoleh daripada dua sumber ini meningkat sejumlah RM16.18 juta atau 2.6% daripada RM634.35 juta pada tahun 2008 kepada RM650.53 juta

pada tahun 2009. Peningkatan ini antaranya disebabkan oleh pinjaman kepada Perbadanan Menteri Besar Kelantan (PMBK) pada tahun 2009 berjumlah RM1.28 juta dan kegagalan bayaran balik pinjaman oleh Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan (PKINK). Pertambahan pinjaman sejumlah RM15.47 juta kepada Air Kelantan Sdn. Bhd. juga menyumbang kepada peningkatan baki Pinjaman Boleh Dituntut.

Analisis perbandingan baki pinjaman boleh dituntut bagi tahun 2005 hingga 2009 menunjukkan peningkatan baki pinjaman boleh dituntut bagi setiap tahun. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut bagi tempoh tahun 2005 hingga 2009 adalah seperti di **Jadual 4.26**. Baki pada tahun 2009 adalah yang tertinggi dalam tempoh lima tahun.

Jadual 4.26

Baki Pinjaman Boleh Dituntut Oleh Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Agensi	Baki Pinjaman Boleh Dituntut				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	243.58	237.70	234.50	230.58	231.51
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	18.90	15.76	18.09	17.82	16.11
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	278.03	345.43	364.79	385.95	402.91
Jumlah		540.51	598.89	617.38	634.35	650.53

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Pada tahun 2009, Agensi sepatutnya membayar ansuran pinjaman Kerajaan Negeri berjumlah RM99.67 juta yang terdiri daripada bayaran anuiti tahun semasa sejumlah RM33.84 juta dan tunggakan tahun 2008 berjumlah RM65.83 juta. Kedudukan ansuran pinjaman Agensi yang sepatutnya dijelaskan kepada Kerajaan Negeri berbanding dengan bayaran sebenar yang telah dibuat pada tahun 2009 adalah seperti di **Jadual 4.27**.

Jadual 4.27

Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pada Tahun 2009

Bil.	Agensi	Tunggakan Pada 1.1.2009 (RM Juta)	Anuiti 2009 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Tahun 2009 (RM Juta)	Jumlah Telah Dijelaskan Tahun 2009 (RM Juta)	Tunggakan Akhir Tahun 2009 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	47.80	12.32	60.12	0.35	59.77
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	14.03	3.08	17.11	1.73	15.38
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	4.00	18.44	22.44	0.00	22.44
Jumlah		65.83	33.84	99.67	2.08	97.59

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.2 Pelaburan

Pelaburan oleh Kerajaan Negeri melalui peruntukan belanja mengurus ditunjukkan di Penyata Akaun Memorandum. Mulai tahun 2009, pelaburan Perbadanan Menteri Besar tidak lagi dilaporkan di dalam Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, oleh itu aman bandingan tahun 2008 telah dinyatakan semula untuk disesuaikan dengan aman tahun semasa. Pada akhir tahun 2009, baki pelaburan iaitu mewakili pelaburan am di Penyata Akaun Memorandum berjumlah RM53.88 juta berbanding RM51.88 juta pada tahun 2008

iaitu meningkat sejumlah RM2 juta atau 3.9%. Sejumlah RM49 juta daripada Pelaburan Am adalah merupakan Pelaburan Portfolio yang diuruskan oleh pengurus dana yang dilantik. Selainnya, sejumlah RM4.75 juta adalah pegangan saham Malaysia Airports Holdings Berhad dan RM0.13 juta lagi adalah saham ESSO Malaysia Berhad, Zelan Berhad dan Malaysia Mining Corporation Berhad. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tempoh lima tahun adalah seperti di **Jadual 4.28**.

Jadual 4.28
Kedudukan Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Bil.	Pelaburan	Tahun				
		2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
Pelaburan Am						
1.	Malaysia Airports Holdings Berhad	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75
2.	ESSO, Zelan dan Malaysia Mining Corporation	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13
3.	Pelaburan Portfolio	53.00	68.00	38.00	47.00	49.00
Pelaburan Perbadanan Menteri Besar						
4.	Simpanan Pelaburan	0.63	64.25	11.65	-	-
5.	Pegangan Saham	42.95	42.98	53.17	-	-
Jumlah		101.46	180.11	107.70	51.88	53.88

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3 Hutang Awam Kerajaan Negeri

Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi membiayai projek pembangunannya. Pada tahun 2009, baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan telah meningkat sejumlah RM12.78 juta atau 1.3% menjadi RM993.75 juta berbanding RM980.97 juta pada tahun 2008. Peningkatan ini disebabkan peningkatan pinjaman bagi Projek Bekalan Air daripada RM467.35 juta pada tahun 2008 kepada RM482.82 juta pada tahun 2009. Kedudukan hutang Kerajaan Negeri pada tahun 2009 berbanding tahun 2008 adalah seperti di **Jadual 4.29**.

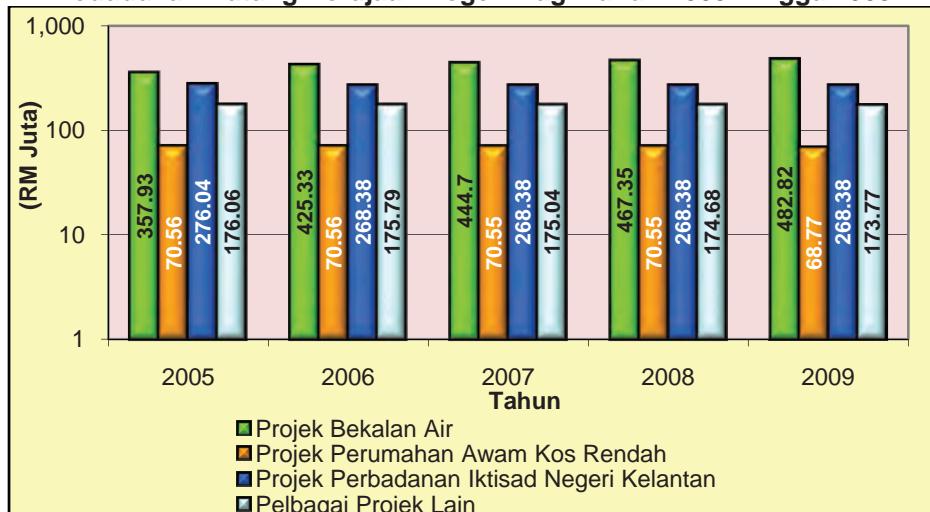
Jadual 4.29
Kedudukan Hutang Awam Kerajaan Negeri Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Butiran Pinjaman	Baki Pinjaman		Kenaikan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	268.38	268.38	-	-
2.	Projek Bekalan Air	467.35	482.82	15.47	3.3
3.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	70.56	68.78	(1.78)	(2.5)
4.	Pelbagai Projek Lain	174.68	173.77	(0.91)	(0.5)
Jumlah		980.97	993.75	12.78	1.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Analisis perbandingan baki hutang awam bagi tahun 2005 hingga tahun 2009 menunjukkan peningkatan baki hutang awam bagi setiap tahun. Kedudukan baki hutang awam bagi tempoh tahun 2005 hingga 2009 adalah seperti di **Carta 4.6**.

Carta 4.6
Kedudukan Hutang Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Selain itu, Kerajaan Negeri mempunyai tunggakan bayaran balik kepada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2009 berjumlah RM88.65 juta iaitu termasuk jumlah pokok dan faedah berbanding RM55.43 juta pada tahun 2008. Peningkatan tunggakan bayaran balik berjumlah RM33.22 juta atau 59.9% disebabkan pertambahan dalam pinjaman projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan dan Projek Bekalan Air. Peningkatan yang direkodkan adalah berjumlah RM9.30 juta dan RM18.64 juta atau 154.3%.

4.8.4 Tunggakan Hasil

Peraturan mengenai tunggakan hasil dinyatakan dalam Arahan Perpendaharaan 89, yang menghendaki setiap Pegawai Pengawal menghantar suatu penyata mengenai apa-apa hasil yang sepatutnya diterima pada 31 Disember kepada Bendahari Negeri dengan salinannya kepada Jabatan Audit Negara. Pekeliling Perpendaharaan Bilangan 7 Tahun 1986 juga menjelaskan dasar dan tatacara Akaun Belum Terima di mana tunggakan hasil adalah sebahagian daripadanya. Selain itu, Surat Pekeliling Perpendaharaan Negeri Bagi Penutupan Akaun Negeri Kelantan Tahun 2009 telah menetapkan kewajipan mengemukakan Penyata Tunggakan Hasil 2009. Tunggakan hasil Negeri Kelantan telah meningkat sejumlah RM17.67 juta atau 26.4% kepada RM84.71 juta pada tahun 2009 berbanding RM67.04 juta pada tahun 2008. Lima Jabatan yang mengalami peningkatan/penurunan tunggakan hasil yang ketara adalah seperti di Jadual 4.30.

Jadual 4.30
Senarai Jabatan Yang Mengalami Peningkatan/Penurunan Tunggakan Hasil Ketara

Bil.	Jabatan	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu	16.93	23.99	7.06	41.7
2.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang	2.46	8.47	6.01	244.3
3.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas	3.12	7.71	4.59	147.1
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	2.03	0.18	(1.85)	(91.1)
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	3.50	0.96	(2.54)	(72.6)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Analisis perbandingan tunggakan hasil bagi tahun 2005 hingga 2009 menunjukkan peningkatan tunggakan hasil pada tahun 2006, 2008 dan 2009. Bagaimanapun tunggakan hasil menurun pada tahun 2007. Kedudukan tunggakan hasil bagi tahun 2005 hingga 2009 adalah seperti di **Jadual 4.31** di mana tunggakan bagi tahun 2009 adalah yang tertinggi dalam tempoh lima tahun.

Jadual 4.31
Kedudukan Tunggakan Hasil Bagi Tahun 2005 Hingga 2009

Butiran	Baki Pada Akhir Tahun				
	2005 (RM Juta)	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)
Tunggakan Hasil	62.04	68.02	65.59	67.04	84.71

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Oleh itu, analisis perbandingan antara kutipan hasil sebenar pada tahun 2009 berbanding tunggakan hasil pada tahun 2009 mendapat prestasi kutipan hasil tahun 2009 adalah baik kerana kutipan hasil meningkat sejumla RM58.75 juta manakala tunggakan hasil turut mencatatkan peningkatan sejumla RM17.67 juta.

4.9 RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.9.1 Secara keseluruhannya, analisis Audit mendapat kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah memuaskan. Bagaimanapun kecairan tunai Kerajaan Negeri adalah tidak memuaskan kerana kadar kecairan tunai yang rendah untuk menampung tanggungan semasa. Akaun Hasil Disatukan pula mencatatkan peningkatan di mana defisit pendapatan telah berkurangan bagi tahun 2009 berbanding tahun 2008. Jumlah kutipan hasil pada tahun 2009 juga telah mencatatkan peningkatan tetapi ianya diikuti oleh peningkatan dalam tunggakan hasil. Jumlah perbelanjaan mengurus dan Akaun Kena Bayar pada tahun 2009 pula mencatatkan penurunan. Baki pinjaman boleh dituntut dan tunggakan bayaran balik pinjaman boleh dituntut juga telah mencatatkan peningkatan. Di samping itu juga, jumlah hutang awam dan tunggakan bayaran balik pinjaman turut mencatatkan peningkatan.

4.9.2 Pihak Audit mengesyorkan Kerajaan Negeri mengawasi kecairan tunai dan tanggungan semasa supaya dapat mengimbangi nisbah semasanya. Kerajaan Negeri juga hendaklah berbelanja secara berhemat tanpa menjelaskan mutu perkhidmatan dan pembangunan ekonomi Negeri. Selain itu, Kerajaan Negeri hendaklah memastikan tunggakan hasil dapat dipungut dan pinjaman boleh dituntut dibayar mengikut jadual, manakala tunggakan bayaran balik hendaklah dikutip sepenuhnya. Seterusnya hutang kepada Kerajaan Persekutuan hendaklah dibayar mengikut jadual termasuk tunggakan bayaran balik.

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN RANCANGAN MALAYSIA KESEMBILAN

5.1 Pelaksanaan Rancangan Malaysia Kesembilan (RMKe-9) Negeri Kelantan untuk tempoh 5 tahun bermula dari tahun 2006 hingga 2010. Rancangan ini digubal bagi menjelaskan strategi, program dan projek yang akan diperkenal dan dilaksanakan untuk mencapai objektif pembangunan Negeri Kelantan. Bagi menjayakan RMKe-9 siling peruntukan yang telah diluluskan oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM1.72 bilion. Peruntukan ini telah diagihkan kepada 10 Jabatan. Pada tahun 2009, jumlah peruntukan yang diluluskan adalah RM207.94 juta. Sehingga Disember 2009, sejumlah RM100.86 juta atau 48.5% daripada peruntukan tahun 2009 telah dibelanjakan. Pejabat Perbendaharaan Negeri menerima peruntukan tertinggi iaitu RM137.34 juta atau 66.0% manakala Jabatan Perikanan Negeri Kelantan menerima peruntukan terendah iaitu RM0.41 juta atau 0.2% daripada jumlah keseluruhan peruntukan.

5.3 Secara keseluruhannya, pada akhir tahun 2009 hanya tiga Jabatan telah mencapai prestasi perbelanjaan melebihi 50% iaitu Pejabat Pembangunan Negeri 56.7%, Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri 52.7% dan Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan 52.6%. Tujuh Jabatan lagi telah membelanjakan antara 18.1% hingga 46.8% daripada peruntukan yang diluluskan. Sejumlah RM546.99 juta atau 31.7% daripada RM1.72 bilion telah dibelanjakan oleh 10 Jabatan setakat 31 Disember 2009. Pencapaian perbelanjaan pembangunan di bawah RMKe-9 adalah seperti di **Jadual 5.1**.

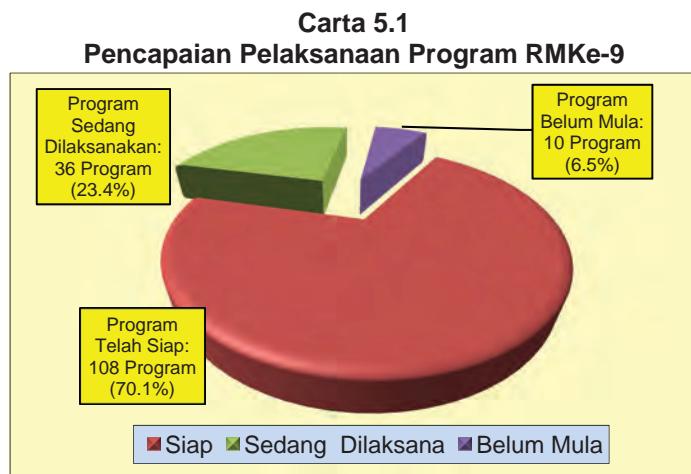
Jadual 5.1

Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan Di Bawah RMKe-9 Sehingga 31 Disember 2009

Bil.	Jabatan/Pejabat	Peruntukan Yang Diluluskan 2006-2010 (RM Juta)	Perbelanjaan Sehingga 31.12.2009 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	160.26	84.24	52.6
2.	Jabatan Perhutanan Negeri	18.16	3.29	18.1
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	56.07	25.01	44.6
4.	Jabatan Pertanian Negeri	22.40	10.48	46.8
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	134.50	52.04	38.7
6.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	9.00	4.19	46.6
7.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	963.84	179.67	18.6
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	15.50	8.17	52.7
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	314.60	178.22	56.6
10.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	4.12	1.68	40.8
11.	Perbelanjaan Mengejut	25.00	0.00	0.0
Jumlah		1,723.45	546.99	31.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

5.4 Sepanjang tempoh 2006 hingga 2009, sejumlah 154 program telah dirancang untuk dilaksanakan oleh 10 Jabatan. Pencapaian pelaksanaan program tersebut adalah seperti di **Carta 5.1**.

Sumber: Rekod Jabatan/Pejabat

5.5 Sejumlah 144 program atau 93.5% daripada keseluruhan 154 program yang dirancang telah dilaksanakan. Daripada jumlah keseluruhan tersebut, sejumlah 108 program atau 70.1% telah siap dan 36 program atau 23.4% sedang dilaksanakan, manakala 10 program atau 6.5% masih belum dimulakan. Pencapaian pelaksanaan program RMKe-9 mengikut Jabatan sehingga akhir tahun 2009 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

Jadual 5.2
Pencapaian Pelaksanaan Program RMKe-9 Sehingga 31 Disember 2009

Bil.	Jabatan/Pejabat	Status Pelaksanaan Program			Jumlah
		Siap	Sedang Dilaksana	Belum Mula	
1.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	1	3	3	7
2.	Jabatan Perhutanan Negeri	4	-	-	4
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	15	-	-	15
4.	Jabatan Pertanian Negeri	9	-	-	9
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2	-	-	2
6.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	1	-	-	1
7.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	18	11	6	35
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	31	-	-	31
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	12	22	1	35
10.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	15	-	-	15
Jumlah		108	36	10	154

Sumber: Rekod Jabatan/Pejabat

5.6 RUMUSAN

Secara keseluruhannya, pencapaian pelaksanaan program empat tahun RMKe-9 yang dibiayai oleh Kerajaan Negeri Kelantan adalah kurang memuaskan. Daripada 154 program yang dirancang, sejumlah 108 program atau 70.1% telah siap manakala 36 atau 23.4% sedang dilaksanakan. Selain itu, 10 atau 6.5% daripada program tersebut belum dimulakan. Sejumlah RM546.99 juta atau 31.7% daripada peruntukan berjumlah RM1.72 bilion telah dibelanjakan sehingga 31 Disember 2009.

BAHAGIAN IV

PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

BAHAGIAN IV

PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN

JABATAN/AGENSI NEGERI

6. PELAKSANAAN INDEKS AKAUNTABILITI (AI)

- 6.1** Seksyen 15(A) Akta Acara Kewangan, 1957 dan Arahan Perbendaharaan telah menetapkan tugas dan tanggungjawab Pegawai Pengawal di sebuah Kementerian/Jabatan bagi menjamin wujudnya akauntabiliti pengurusan kewangan Kerajaan. Antara lain, Pegawai Pengawal adalah bertanggungjawab untuk menentukan bahawa peruntukan kewangan dan sumber lain yang secukupnya diperolehi, diguna dan diperakaunkan mengikut peraturan kewangan.
- 6.2** Selaras dengan perkara 106 dan 107 Perlumbagaan Persekutuan serta Akta Audit 1957, setiap tahun Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, pematuhan kepada undang-undang dan peraturan kewangan serta aktiviti Jabatan/Agensi Negeri dan mengemukakan laporan mengenainya untuk dibentangkan di Parlimen dan Dewan Undangan Negeri.
- 6.3** Bagi memenuhi kehendak undang-undang yang tersebut di atas, setiap tahun Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan terhadap pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri untuk menentukan tahap pematuhan terhadap undang-undang dan peraturan yang berkaitan. Berdasarkan kepada pengauditan tersebut, didapati bahawa masih ada Jabatan/Agensi Negeri yang tidak serius dalam meningkatkan prestasi pengurusan kewangan walaupun telah berulang kali dibangkitkan dalam pemerhatian Audit.
- 6.4** Sebagai satu usaha untuk meningkatkan tahap motivasi Jabatan/Agensi Negeri agar lebih gigih memperbaiki, mempertingkat dan memperkasakan prestasi pengurusan kewangan masing-masing pada masa akan datang, Jabatan Audit Negara telah **melaksanakan sistem penarafan berdasarkan Indeks Akauntabiliti sejak tahun 2007**. Jabatan/Agensi Negeri yang diberi tahap penarafan yang cemerlang boleh dijadikan sebagai tanda aras/*role model* kepada Jabatan/Agensi Negeri yang lain.
- 6.5** Melalui pelaksanaan sistem penarafan ini, setiap pematuhan terhadap peraturan kewangan bagi 6 aspek kawalan utama diberikan markah. Aspek tersebut ialah kawalan pengurusan, kawalan bajet, kawalan terimaan, kawalan perbelanjaan, pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah dan Deposit serta pengurusan aset, inventori dan stor. Bagi Pejabat Kewangan Negeri dan Agensi Negeri, kawalan tambahan iaitu terhadap pengurusan pelaburan, pengurusan pinjaman dan pengurusan penyata kewangan turut dinilai. Secara umumnya, sesuatu Jabatan/Agensi Negeri diberi tahap prestasi pengurusan kewangan berdasarkan markah keseluruhan seperti di **Jadual 6.1**.

Jadual 6.1
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan

Markah Keseluruhan	Tahap	Penarafan
90 – 100	Sangat Baik	
70 – 89	Baik	
50 – 69	Memuaskan	
49 ke bawah	Tidak Memuaskan	

Sumber: Jabatan Audit Negara

6.6 OBJKTIF PENGAUDITAN

Bagi membolehkan penarafan diberi kepada tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agenzi Negeri, pengauditan telah dijalankan untuk menentukan sama ada:

- a) Wujudnya struktur dan sistem pengurusan kewangan yang berkesan.
- b) Wujudnya sistem kawalan dalaman yang berkesan terhadap pungutan hasil, perbelanjaan serta pengurusan akaun amanah, aset dan inventori.
- c) Pengurusan kewangan mematuhi undang-undang dan peraturan yang ditetapkan.
- d) Rekod yang berkaitan diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

6.7 SKOP DAN KAEDAH PENGAUDITAN

6.7.1 Pada tahun 2009, pengauditan telah dijalankan di 14 Jabatan/Agenzi Negeri iaitu, Pejabat Perbendaharaan Negeri, Jabatan Kerja Raya Negeri, Jabatan Pengairan Dan Saliran Kelantan, Jabatan Kebajikan Masyarakat Negeri, Jabatan Perikanan Negeri, Jabatan Kehakiman Syariah Kelantan, Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok, Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang, Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh, Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan (MAIK), Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan (PKINK), Majlis Daerah Machang, Majlis Daerah Pasir Puteh dan Majlis Daerah Tanah Merah. Pemilihan lapan Jabatan dan tiga Agenzi Negeri adalah berdasarkan pusingan tiga tahun sekali manakala Pejabat Perbendaharaan Negeri, MAIK dan PKINK dilaksanakan setiap tahun.

6.7.2 Pengauditan telah dijalankan dengan memberi tumpuan terhadap 6 aspek kawalan utama iaitu kawalan pengurusan, kawalan bajet, kawalan terimaan, kawalan perbelanjaan, pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah dan deposit serta pengurusan aset, inventori dan stor. Bagi Pejabat Perbendaharaan Negeri dan Agenzi Negeri kawalan

tambahan iaitu terhadap pengurusan pelaburan, pengurusan pinjaman dan pengurusan penyata kewangan turut diaudit.

6.7.3 Bagi menilai tahap kawalan yang telah diwujudkan bagi setiap aspek kawalan utama yang tersebut di atas, pengauditan telah dijalankan dengan menyemak rekod dan dokumen kewangan bagi tahun 2009 di peringkat Jabatan/Agensi Negeri. Selain itu, semakan juga dibuat terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2009 dan Penyata Kewangan Agensi Negeri Tahun 2008/2009 bagi menentukan kedudukan prestasi pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri secara menyeluruh.

6.8 JENIS KAWALAN

Pelaksanaan sistem penarafan bagi sembilan Jabatan Negeri adalah berdasarkan enam jenis kawalan utama. MAIK, PKINK, Majlis Daerah Machang, Majlis Daerah Pasir Puteh dan Majlis Daerah Tanah Merah adalah berdasarkan pengauditan terhadap tahap prestasi kewangan mengikut enam jenis kawalan utama serta tiga jenis kawalan tambahan bagi Agensi Negeri seperti berikut:

6.8.1 Kawalan Pengurusan

Bagi menentukan sama ada struktur pengurusan kewangan yang berkesan telah diwujudkan, semakan Audit telah dijalankan terhadap empat aspek utama kawalan pengurusan iaitu struktur organisasi, sistem dan prosedur, keberkesanan Unit Audit Dalam dan jawatankuasa yang diwujudkan serta pengurusan sumber manusia seperti berikut:

a) Struktur Organisasi

Bagi mewujudkan suatu struktur organisasi yang berkesan, Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i) Carta organisasi disediakan dengan lengkap dan kemas kini sepermulaan yang ditetapkan di dalam Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991.
- ii) Surat penurunan kuasa disediakan dengan lengkap dan sentiasa dikemaskinikan. Had kuasa dan tugas pegawai yang menjalankan tanggungjawab juga perlu dinyatakan dengan jelas. Seksyen 15A(2) Akta Acara Kewangan, Arahan Perbendaharaan (AP) 11, AP 69 dan AP 101 adalah berkaitan.
- iii) Kehendak Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 dipatuhi. Pekeliling tersebut menetapkan Senarai Tugas bagi setiap pegawai perlu disediakan dengan lengkap dan jelas menunjukkan hubung kait antara penyelia dengan pegawai bawahan serta rakan sejawat dalam organisasi yang sama. Senarai tugas ini juga perlu sentiasa dikemaskinikan.
- iv) Kehendak Pekeliling Perkhidmatan Bil. 5 Tahun 2007 dipatuhi. Selaras dengan pekeliling tersebut, perancangan dan pelaksanaan pusingan kerja mengikut tempoh yang sesuai dalam pelbagai bidang tugas perlu dilaksanakan bagi membangunkan

sumber manusia berpotensi serta berupaya menyumbang kepada kecemerlangan organisasi.

b) Sistem Dan Prosedur

Bagi memastikan sistem dan prosedur yang teratur telah diwujudkan, Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i) Manual Prosedur Kerja disediakan dengan lengkap, kemas kini dan dikaji semula secara berterusan. Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 adalah berkaitan.
- ii) Fail Meja bagi setiap jawatan disediakan dengan lengkap, kemas kini dan memiliki kesemua 14 ciri-ciri asas Fail Meja yang ditetapkan. Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 adalah berkaitan.
- iii) Pemeriksaan mengejut (sepertimana yang ditetapkan di bawah Arahan Perbendaharaan 309) dijalankan secara berkala (tidak kurang dari sekali dalam enam bulan) terhadap peti besi, peti wang tunai, laci atau bekas-bekas lain yang diguna untuk menyimpan wang, setem atau barang-barang lain yang berharga. Hasil pemeriksaan itu hendaklah direkodkan dengan lengkap untuk memudahkan rujukan.

c) Jawatankuasa Kewangan Dan Unit Audit Dalam

Kerajaan menetapkan pelbagai jawatankuasa berkaitan hal kewangan ditubuhkan di peringkat Jabatan/Agensi Negeri. Fungsi dan tanggungjawab jawatankuasa tersebut telah ditetapkan melalui surat pekeliling, arahan, garis panduan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa. Bagi memastikan jawatankuasa yang telah diwujudkan berfungsi dengan berkesan, Kerajaan telah juga mengeluarkan Panduan Pengurusan Mesyuarat Dan Urusan Jawatankuasa Kerajaan melalui Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 2 Tahun 1991. Panduan ini menetapkan dengan jelas peranan Pengerusi dan Urus setia dalam sesuatu mesyuarat bagi memastikan keberkesanan jawatankuasa yang telah diwujudkan. Antara jawatankuasa/unit yang perlu diwujudkan bagi memantapkan tahap pengurusan kewangan adalah seperti berikut:

i) Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun

Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun (JPKA) ditubuhkan di setiap pusat tanggungjawab supaya dapat memantapkan lagi pengurusan kewangan dan akaun Agensi Kerajaan. Sepertimana yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 10 Tahun 2008, Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan seorang Pengerusi dan Ahli Jawatankuasa dilantik, bermesyuarat setiap tiga bulan, membincangkan perkara yang telah ditetapkan dan mengemukakan Laporan Suku Tahun dengan lengkap kepada pihak berkuasa berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

ii) Unit Audit Dalam

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 9 Tahun 2004 yang juga diguna pakai oleh Kerajaan Negeri menghendaki Unit Audit Dalam (UAD) ditubuhkan di Jabatan/Agenzi Negeri untuk membantu Ketua Jabatan memantapkan prestasi pengurusan dan memastikan pencapaian objektif organisasi secara cekap dan berhemat. Bagi melaksanakan fungsinya, UAD adalah bertanggungjawab menyediakan Rancangan Tahunan Audit Dalam, mengemukakan Rancangan Tahunan Audit Dalam kepada Ketua Eksekutif masing-masing selewat-lewatnya pada 31 Januari, membentangkan Laporan Audit Dalam di Mesyuarat Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun dan mengemukakan Laporan Tahunan Audit Dalam kepada Ketua Eksekutif selewat-lewatnya pada 31 Mac tahun berikutnya. Tanggungjawab Ketua Jabatan adalah mengkaji dan meluluskan Rancangan Tahunan dan Laporan Tahunan Audit Dalam, memastikan tindakan susulan diambil terhadap pemerhatian/Laporan Audit Dalam dan memastikan anggota UAD mempertingkatkan pengetahuan dan kemahiran yang diperlukan untuk melaksanakan tanggungjawab mereka secara berkesan.

iii) Jawatankuasa Keutuhan Pengurusan

Selaras dengan Arahan YAB Perdana Menteri No. 1 Tahun 1998 dan Siri 2 No. 1 Tahun 2000, Jawatankuasa Keutuhan Pengurusan (JKP) hendaklah ditubuhkan di peringkat Kerajaan/Jabatan/Agenzi Negeri bagi tujuan mewujudkan pentadbiran Kerajaan/Jabatan/Agenzi Negeri dan perkhidmatan awam yang cekap, berdisiplin serta berintegriti. Antara lainnya, Menteri Besar/Ketua Menteri/Ketua Jabatan hendaklah melantik Ahli Jawatankuasa dan mempengaruhi mesyuarat berkenaan, bermesyuarat setiap tiga bulan, membincangkan perkara yang telah ditetapkan, menyediakan Laporan Suku Tahun dengan lengkap dan seterusnya mengemukakannya kepada pihak berkuasa berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

d) Pengurusan Sumber Manusia

Bagi memastikan pengurusan kewangan dikendalikan dengan baik, setiap Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah menguruskan sumber manusianya dengan cekap seperti menentukan bilangan jawatan dan gred yang sesuai, jawatan diisi sepenuhnya dan latihan dalam bidang kewangan diberi kepada mereka yang terlibat. Jabatan/Agenzi Negeri juga dikehendaki memberi pengiktirafan kepada kakitangannya yang cemerlang dan sebaliknya mengambil tindakan tatatertib/surcaj terhadap mereka yang didapati gagal/cuai melaksanakan tanggungjawab yang telah ditetapkan.

6.8.2 Kawalan Bajet

Bagi menentukan sama ada Kementerian/Jabatan telah menguruskan bajet dan peruntukannya dengan cekap, berhemat dan mengikut peraturan, semakan Audit telah dijalankan terhadap lima aspek utama kawalan bajet iaitu penyediaan bajet, pengagihan

peruntukan, kelulusan pindah/tambah peruntukan, pemantauan kemajuan/prestasi bajet dan pelaporan mengenainya seperti berikut:

a) Penyediaan Bajet

Arahan Perbendaharaan 29 hingga 46 juga menetapkan peraturan penyediaan anggaran hasil dan perbelanjaan. Antara lainnya, peraturan kewangan mengenai penyediaan bajet menetapkan mengenai justifikasi setiap anggaran yang disediakan, ketepatan anggaran yang disediakan, prosedur kelulusan bajet di peringkat Jabatan/Agensi serta pematuhan tempoh yang ditetapkan untuk mengemukakan bajet dan Perjanjian Program kepada Pegawai Kewangan Negeri. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 20 Tahun 2004 menetapkan bajet hendaklah dikemukakan ke Perbendaharaan Negeri tidak lewat 31 Mei setiap tahun.

b) Pengagihan Peruntukan

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 1 Tahun 2007 antara lainnya menetapkan bahawa Pegawai Pengawal perlu mengagihkan peruntukan kepada pemegang waran tertentu sebaik sahaja Waran Am diterima. Mengikut AP 94 pula, pemegang waran peruntukan tersebut boleh mengagihkan waran peruntukan/waran peruntukan kecil kepada pegawai yang berkenaan di mana perlu. Pengagihan waran ini perlu direkodkan dengan lengkap dan kemas kini.

c) Kelulusan Pindah/Tambahan Peruntukan

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 10 Tahun 1992 menetapkan Waran Pindah Peruntukan hendaklah ditandatangani oleh Pegawai Pengawal sendiri atau bagi pihaknya oleh mana-mana pegawai bawahannya yang diberi kuasa secara bertulis. Semua pindah peruntukan hendaklah dibuat dalam tahun kewangan berkenaan dan semua Waran Pindah Peruntukan yang dikeluarkan hendaklah disampaikan kepada Perbendaharaan/Bendahari Negeri atau wakilnya tidak lewat dari 31 Disember bagi tahun kewangan berkenaan. Perenggan 8, Pekeliling Perbendaharaan Bil. 20 Tahun 1990 menetapkan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlulah sentiasa mengawasi dan mengemas kini akaun serta memastikan pindah peruntukan dikemas kini dalam Buku Vot supaya kawalan perbelanjaan dapat diuruskan dengan berkesan. Peraturan juga menetapkan pindahan kepada butiran yang telah dikurangkan melalui pindah peruntukan atau pengurangan kepada butiran yang telah ditambah melalui pindah peruntukan adalah tidak dibenarkan kecuali mendapat kelulusan daripada Pegawai Kewangan Negeri/Ketua Eksekutif/Ahli Mesyuarat Majlis/Lembaga Pengarah Agensi berkenaan terlebih dahulu.

d) Pemantauan Kemajuan/Prestasi Bajet

Peraturan kewangan menghendaki Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan memantau pelaksanaan projek pembangunan dengan rapi bagi memastikan ia dilaksanakan mengikut jadual. Bagi tujuan ini, Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan data mengenai peruntukan dan perbelanjaan projek bagi setiap tahun diisi

dan sentiasa dikemas kini dalam Sistem Pemantauan Projek II atau kaedah lain yang diterima pakai, impak setiap aktiviti dinilai sekurang-kurangnya sekali dalam masa 5 tahun dan memastikan perbelanjaan tidak melebihi peruntukan yang telah diluluskan bagi perbelanjaan mengurus, Jabatan/Agensi hendaklah mengemukakan laporan berkala kepada pihak berkuasa berkenaan.

e) Pelaporan

Pegawai Pengawal dikehendaki menyediakan beberapa jenis laporan seperti Laporan Perbelanjaan Dan Tanggungan serta laporan untuk Buku Anggaran Belanjawan Program Dan Prestasi. Laporan ini perlu dikemukakan kepada Pegawai Kewangan Negeri/Bendahari Negeri dalam tempoh yang ditetapkan. Pegawai Pengawal juga dikehendaki mengemukakan laporan mengenai keperluan aliran wang tunai yang disahkan olehnya kepada Pegawai Kewangan Negeri/Bendahari Negeri. Bagi Ketua Jabatan yang bukan Pegawai Pengawal, laporan berkenaan akan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal berkenaan untuk disatukan.

6.8.3 Kawalan Terimaan

Bagi menentukan sama ada segala terimaan telah diurus mengikut peraturan dan diakaunkan dengan sempurna, semakan Audit telah dijalankan terhadap lima aspek utama kawalan terimaan yang meliputi kawalan borang hasil, penerimaan wang, kemasukan pungutan ke bank, kawalan perakaunan terimaan/hasil dan penyediaan Akaun Belum Terima seperti berikut:

a) Kawalan Borang Hasil

Kawalan terhadap borang hasil seperti buku resit adalah penting untuk memastikan ia tidak disalahgunakan. Borang ini hendaklah direkod dengan teratur dalam Daftar Kawalan, disimpan di tempat yang selamat dan disemak secara berkala serta disahkan oleh pegawai yang bertanggungjawab.

b) Penerimaan Wang

Setiap Jabatan/Agensi Negeri perlu memastikan pegawainya yang dipertanggungjawabkan dengan urusan penerimaan wang mematuhi peraturan kewangan yang berkaitan. Semakan Audit telah dijalankan terhadap empat aspek kawalan dalaman yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan bagi penerimaan wang iaitu dari segi kebenaran/kelulusan menerima wang, ciri-ciri keselamatan semasa menerima kutipan dan penyimpanan di pejabat, kawalan penerimaan melalui mel dan penerimaan wang di kaunter.

c) Kemasukan Pungutan Ke Bank

Arahan Perbendaharaan telah menetapkan peraturan mengenai kemasukan wang pungutan ke bank bagi memastikan ketepatan dan keselamatan wang berkenaan. Antaranya adalah mengenai penetapan tempoh memasukkan wang ke bank, kawalan keselamatan penghantaran wang dan penyelenggaraan rekod mengenainya, semakan

oleh pegawai bertanggungjawab terhadap slip kemasukan wang ke bank dan keselamatan wang yang tidak sempat dimasukkan ke bank.

d) Kawalan Perakaunan Terimaan/Hasil

Bagi memastikan peraturan mengenai perakaunan terimaan/hasil yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan dipatuhi, semakan Audit telah dijalankan terhadap penyerahan Akaun Tunai Bulanan kepada Perbendaharaan Negeri, ketepatan penyediaan Penyata Penyesuaian Hasil Bulanan dan ketepatan Buku Tunai.

e) Akaun Belum Terima

Dasar dan tatacara bagi menyelenggara dan melaporkan Akaun Belum Terima (ABT) ditetapkan oleh Kerajaan melalui Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 7 Tahun 1986 dan beberapa Arahan Perbendaharaan. Antara peraturan yang ditetapkan mengenai pengurusan ABT adalah penyediaan Penyata Tunggakan Hasil atau Penyata Akaun Belum Terima yang lengkap dan kemas kini, penyerahan Penyata Akaun Belum Terima kepada Perbendaharaan Negeri dalam tempoh ditetapkan dan tindakan susulan diambil terhadap jumlah terimaan/hasil yang tertunggak.

6.8.4 Kawalan Perbelanjaan

Bagi menentukan sama ada semua perbelanjaan mengurus dan pembangunan telah dibuat mengikut peraturan yang ditetapkan dan diperakaunkan dengan tepat, semakan Audit telah dijalankan terhadap tiga aspek utama kawalan perbelanjaan iaitu perakaunan, pengurusan perolehan dan pengurusan bayaran seperti berikut:

a) Perakaunan

Semakan Audit telah dibuat untuk menentukan sejauh mana Buku Vot dan Penyata Penyesuaian Perbelanjaan diselenggarakan oleh Jabatan/Agensi mengikut peraturan yang ditetapkan di dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 11 Tahun 1992 dan AP 95 serta yang berkaitan.

b) Pengurusan Perolehan

Setiap tahun, Jabatan/Agensi Negeri membelanjakan jutaan ringgit untuk tujuan perolehan bekalan, perkhidmatan dan kerja. Bagi menentukan sejauh mana pengurusan perolehan Jabatan/Agensi Negeri telah mematuhi peraturan yang berkaitan, semakan Audit telah dibuat terhadap pengurusan pembelian terus, sebut harga, tender, kontrak dan kontrak pusat.

c) Pengurusan Bayaran

Semakan Audit telah dijalankan terhadap kawalan dalaman bagi proses bayaran; kesempurnaan bayaran yang memerlukan kelulusan khas; penyediaan dan penyimpanan daftar/rekod pembayaran dan Daftar Bil; bayaran pukal serta panjar wang runcit.

6.8.5 Pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah Dan Deposit

Pengurusan dan kawalan terhadap Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah dan Deposit adalah penting untuk menentukan ia diurus dengan teratur, mengikut pekeliling dan arahan amanah yang ditetapkan serta diakaunkan dengan betul dan kemas kini. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengurusan seperti berikut:

a) Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah

Tatacara Pengurusan Akaun Amanah ditetapkan melalui Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 18 Tahun 2001. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengendalian Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah di Jabatan/Agensi Negeri dari segi penyediaan dan penyerahan Penyata Tahunan untuk diaudit serta kesempurnaan rekod perakaunan/penyesuaian akaun/transaksi akaun.

b) Pengurusan Kumpulan Wang Pinjaman

Jabatan/Agensi Negeri perlu menguruskan Kumpulan Wang Pinjaman dan Pendahuluan Diri/Pelbagai mengikut Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkaitan seperti berikut:

- i)** Pinjaman Kenderaan hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 7 dan 8 Tahun 1993.
- ii)** Pinjaman Komputer hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 8 Tahun 1992.
- iii)** Pendahuluan Diri hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1993.
- iv)** Pendahuluan Pelbagai hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 13 Tahun 1990.

c) Pengurusan Akaun Deposit

Tatacara Dan Pengurusan Akaun Deposit ditetapkan melalui Arahan Perbendaharaan 156 hingga 163.

6.8.6 Pengurusan Aset, Inventori Dan Stor

Aset dan inventori yang diperolehi untuk kegunaan pejabat perlu direkodkan, dikawal dan dipantau dengan sempurna bagi mengelakkan dari berlakunya pembaziran dan penyalahgunaannya. Sehubungan ini, semakan Audit telah dijalankan untuk menilai tahap pematuhan Jabatan/Agensi Negeri kepada peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dan Tatacara Pengurusan Stor berhubung dengan perkara berikut:

a) Kawalan Umum

Mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, Pegawai Pengawal hendaklah mewujudkan Unit Pengurusan Aset yang antaranya bertanggungjawab untuk mengurus pelantikan Pegawai Pemeriksa, Lembaga Pemeriksa dan Jawatankuasa Penyiasat. Unit

tersebut juga diberi tanggungjawab menjadi Urus setia kepada Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan yang diwujudkan, menguruskan pelupusan, kehilangan dan hapus kira aset serta menyelaras penyediaan laporan mengenainya. Selain itu, Pegawai Pengawal juga hendaklah melantik seorang Pegawai Aset secara bertulis bagi setiap pusat tanggungjawab di bawahnya dan memastikan Pegawai Aset di peringkat Ibu Pejabat diberi tanggungjawab sebagai Setiausaha Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan.

b) Penerimaan

Mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, seorang Pegawai Penerima hendaklah diberi kuasa untuk menerima dan mengesahkan aset yang diperolehi. Antara lainnya, tanggungjawab seseorang Pegawai Penerima adalah memastikan aset/bekalan pejabat diterima menepati spesifikasi, kualiti dan kuantiti yang telah ditetapkan sebelum pengesahan penerimaannya. Bagi membolehkan Pegawai Penerima membuat rujukan, sesalinan dokumen kontrak hendaklah disimpan oleh pegawai ini. Bagi penerimaan bekalan pejabat pula, Borang Terima Barang perlu disahkan dan direkodkan dalam Kad Kawalan Stok dan Kad Petak. Borang Laporan Penerimaan Aset Alih Kerajaan hendaklah disedia, disahkan dan dihantar dengan serta merta kepada agen penghantaran atau syarikat pembekal. Aset hendaklah diterima berserta Surat Jaminan dan manual penggunaan/ penyenggaraannya.

c) Pendaftaran

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 menetapkan aset perlu didaftarkan dalam tempoh dua minggu dari tarikh pengesahan penerimaan. Aset tersebut juga perlu dilabelkan dengan tanda Hak Kerajaan dan nombor siri pendaftaran.

d) Penggunaan, Penyimpanan Dan Pemeriksaan Aset

Bagi memastikan penggunaan, penyimpanan dan pemeriksaan aset diurus dengan baik, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan peraturan seperti berikut yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dipatuhi:

- i) Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 menetapkan aset diguna hanya bagi tujuan rasmi sahaja dan mengikut tujuan asal perolehannya. Setiap aset hendaklah dikendalikan oleh pegawai yang mahir dan berkelayakan, pengeluaran/penggunaannya direkodkan dengan teratur serta kerosakan aset dilaporkan dengan menggunakan borang yang ditetapkan. Aset juga perlu disimpan di tempat yang selamat dan sesuai serta sentiasa di bawah kawalan pegawai yang bertanggungjawab.
- ii) Pekeliling tersebut juga menghendaki sekurang-kurangnya dua Pegawai Pemeriksa/Lembaga Verifikasi Stok dilantik secara bertulis. Pemeriksaan aset dilaksanakan sekurang-kurangnya sekali setahun dan verifikasi stok dilaksanakan mengikut tempoh yang ditetapkan. Laporan Pemeriksaan Harta Modal dan Laporan

Pemeriksaan Inventori disediakan dengan lengkap dan dikemukakan kepada Ketua Jabatan dan seterusnya kepada Perbendaharaan Negeri di mana berkenaan.

- iii) Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1980 menetapkan penggunaan kenderaan Jabatan dikawal dengan melantik seorang Pegawai Pengangkutan yang bertanggungjawab meluluskan kegunaan kenderaan dan menyediakan fail sejarah bagi setiap kenderaan, menyelenggarakan Buku Log dengan lengkap dan kemas kini serta menyediakan Cerakinan Bulanan Penggunaan Bahan Api setiap bulan bagi mengawal kegunaan bahan api.
- iv) Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1996 pula menetapkan penggunaan kenderaan pegawai Gred JUSA dikawal dengan teratur di mana pembelian minyak setahun tidak melebihi had yang ditetapkan/diluluskan.
- v) Selaras dengan kehendak Pekeliling Perbendaharaan Bil. 6 Tahun 1999, Kad Inden Minyak perlu dikawal dengan teratur melalui penyelenggaraan Buku Rekod Pergerakan Kad Inden yang lengkap dan kemas kini. Penyata pembelian atau penyata kad perlu disemak sebelum bayaran dilakukan.
- vi) Pekeliling Perbendaharaan Bil. 8 Tahun 1999 menetapkan kad elektronik bagi pembayaran tol dikawal dengan teratur dan rekod berhubung dengan penggunaannya diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

e) Penyenggaraan Aset

Bagi memastikan aset disenggarakan dengan baik, setiap Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i) Senarai aset yang memerlukan penyenggaraan disediakan dengan lengkap dan kemas kini; jadual penyenggaraan disediakan dan dilaksanakan seperti dirancang; penyenggaraan direkod dengan betul dan lengkap, program penyenggaraan dinilai dan penyenggaraan aset oleh pihak swasta diselia dan dipantau bagi memastikan syarat yang ditetapkan dalam perjanjian dipatuhi. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 adalah berkaitan.
- ii) Kehendak Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1980 dipatuhi. Pekeliling ini menetapkan kenderaan perlu disenggarakan secara berjadual manakala kos penyenggaraan dan pembaikan perlu direkod dalam fail kenderaan dan Daftar Harta Modal. Kenderaan juga hendaklah disimpan dengan selamat.

f) Pelupusan

Bagi memastikan pelupusan aset diuruskan dengan teratur dan selaras dengan Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, setiap Jabatan/Agenzi Negeri hendaklah memastikan:

- i) Lembaga Pemeriksa dilantik untuk tempoh tidak melebihi dua tahun. Lembaga Pemeriksa perlu menyediakan jadual pemeriksaan dan ia perlu dilaksanakan dalam tempoh satu bulan dari tarikh arahan dikeluarkan. Laporan Lembaga Pemeriksa

hendaklah disediakan dan ditandatangani. Lembaga Pemeriksa juga perlu mengesyorkan kaedah pelupusan yang sesuai.

- ii) Perakuan pelupusan aset mekanikal, teknikal, elektrikal dan elektronik disediakan oleh Jabatan/Pegawai Teknikal berkaitan. Perakuan pelupusan aset itu disahkan oleh dua pegawai yang mempunyai tiga tahun pengalaman dan tidak terlibat dengan pengurusan aset berkenaan.
- iii) Kaedah pelupusan aset dibuat dengan teratur dan ia dilaksanakan dalam tempoh tiga bulan dari tarikh surat kelulusan dikeluarkan. Sijil Penyaksian Pemusnahan Aset Alih Kerajaan dan Sijil Pelupusan Aset disedia dan dikemukakan kepada pihak yang meluluskannya. Seterusnya, rekod aset yang telah diluluskan pelupusan itu perlu dikemas kini.

g) Kehilangan Dan Hapus Kira

Bagi memastikan kehilangan dan hapus kira aset diuruskan dengan teratur dan selaras dengan Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i) Kehilangan aset dilaporkan kepada Ketua Jabatan dengan serta merta dan laporan polis dibuat dalam tempoh 24 jam dari waktu kehilangan. Ketua Pejabat menyedia Laporan Awal dan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal dan Pegawai Kewangan Negeri dalam tempoh dua hari bekerja. Sesalinan Laporan Awal dikemukakan kepada Pegawai Pengawal, Pegawai Kewangan Negeri dan Ketua Audit Negara atau wakil tempatan Ketua Audit Negara.
- ii) Jawatankuasa Penyiasat dilantik secara bertulis oleh Pegawai Pengawal dalam tempoh dua minggu dari tarikh Laporan Awal disediakan. Laporan Akhir disediakan dalam tempoh dua bulan dari tarikh lantikan Jawatankuasa tersebut walaupun Laporan Hasil Penyiasatan Polis belum diperoleh. Laporan Akhir yang lengkap hendaklah dikemukakan kepada pihak yang menerima Laporan Awal. Laporan ini perlu dikemukakan dalam tempoh empat bulan dari tarikh Laporan Awal dihantar.

6.8.7 Pengurusan Pelaburan

Pelaburan merupakan tindakan melabur dana bagi satu tempoh untuk memperoleh kadar pulangan yang dikehendaki dengan menyedari sepenuhnya risiko yang terbabit. Pelaburan yang dibuat hendaklah mengikut peraturan yang berkaitan. Rekod perlu diselenggara dengan lengkap dan kemas kini bagi memudahkan kawalan dan pemantauan. Antara elemen kawalan yang perlu diwujudkan adalah penubuhan Jawatankuasa Pelaburan yang berfungsi menguruskan pelaburan Agensi. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa melabur, had pelaburan, sasaran pelaburan dan pemantauan pelaburan.

6.8.8 Pengurusan Pinjaman

Pinjaman dibuat bagi membiayai pelbagai projek untuk pembangunan ekonomi negeri, menampung perbelanjaan dan meningkatkan taraf pembangunan serta kemajuan penduduk. Pinjaman tersebut hendaklah digunakan mengikut maksud pinjaman dimohon. Antara

perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa untuk meminjam, penyelenggaraan rekod pinjaman yang lengkap dan kemas kini, perjanjian pinjaman disediakan dan mekanisme kawalan serta pemantauan pinjaman.

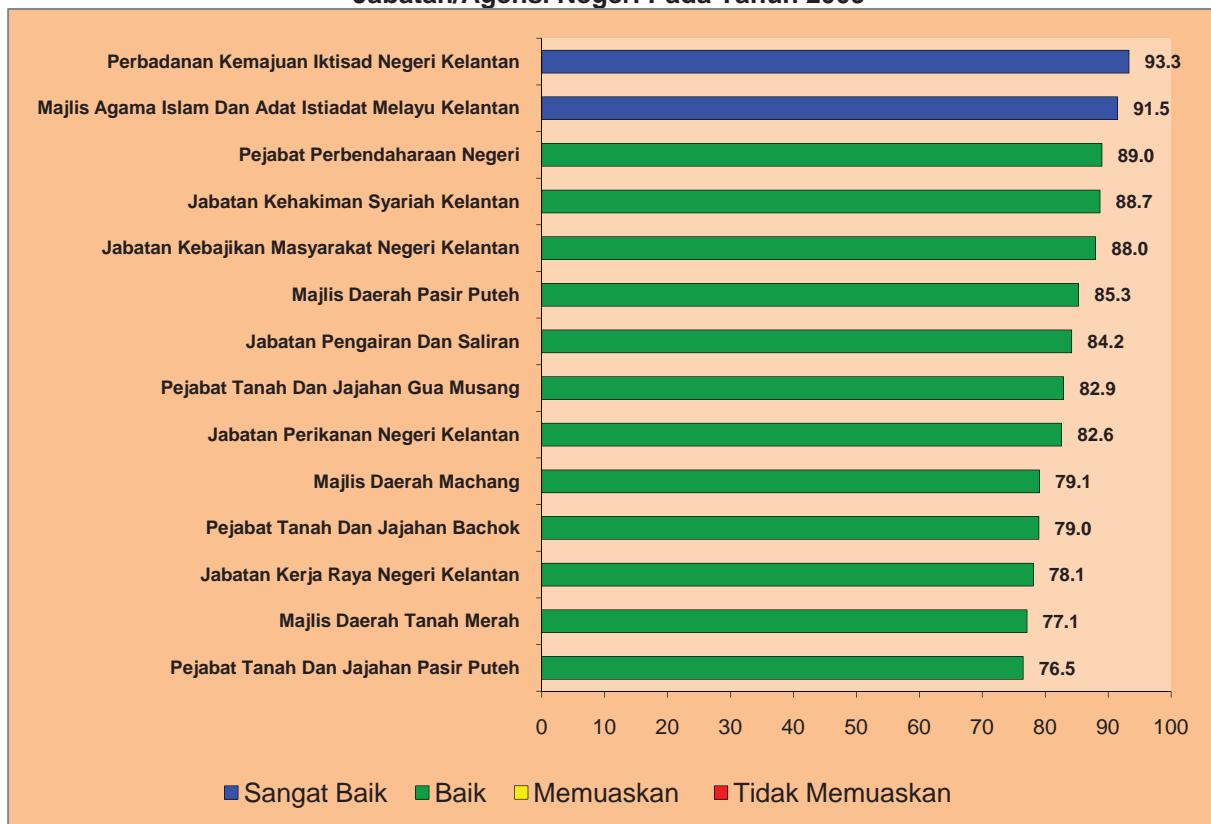
6.8.9 Penyata Kewangan

Keperluan penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan untuk diaudit adalah mengikut Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri dan Akta Kerajaan Tempatan 171/1976. Akta Badan Berkanun (Akta 240) menghendaki Agensi Negeri mengemukakan Penyata Kewangan kepada Ketua Audit Negara tidak lewat dari 30 Jun setiap tahun. Ini membolehkan Penyata Kewangan dan Laporan Tahunan Agensi Negeri dibentang di Dewan Undangan Negeri pada tahun yang sama dan tidak lewat dari 31 Disember setiap tahun. Pekeling ini bertujuan untuk meningkatkan akauntabiliti dan tadbir urus yang baik di semua Agensi Negeri. Di samping itu, pembentangan awal membolehkan *stakeholders* menilai prestasi Agensi Negeri dengan lebih jelas, lengkap dan relevan.

6.9 TAHAP PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

6.9.1 Hasil daripada pengauditan yang telah dijalankan adalah didapati prestasi pengurusan kewangan di dua Agensi Negeri iaitu MAIK dan PKINK adalah pada tahap sangat baik manakala 12 Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap baik. Tahap prestasi pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri adalah seperti di **Carta 6.1**.

Carta 6.1
Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan Berdasarkan Indeks Akauntabiliti
Jabatan/Agensi Negeri Pada Tahun 2009

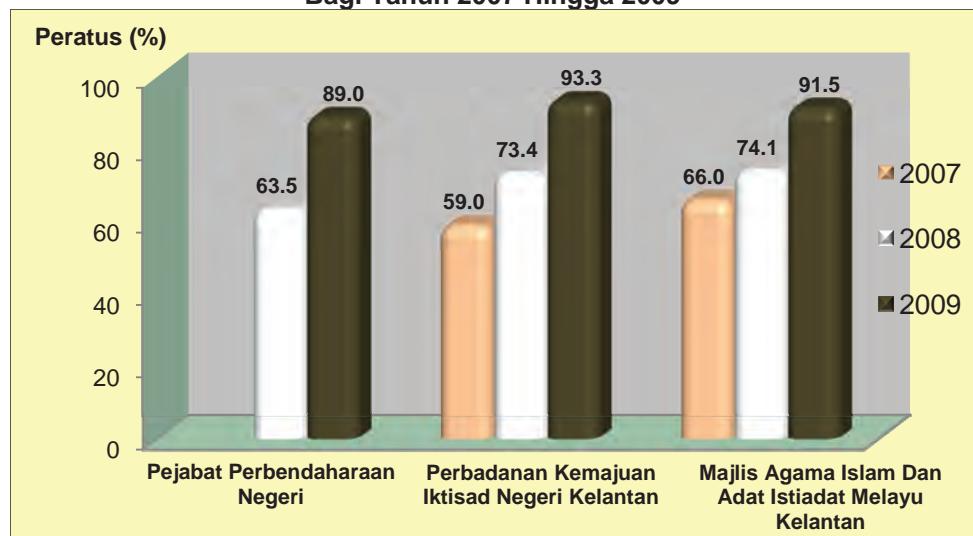

Sumber: Jabatan Audit Negara

Adalah didapati prestasi pengurusan kewangan Pejabat Perbendaharaan Negeri, Jabatan Kehakiman Syariah Kelantan, Jabatan Kebajikan Masyarakat Negeri, Majlis Daerah Pasir Puteh, Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri, Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang, Jabatan Perikanan Negeri, Majlis Daerah Machang, Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok, Jabatan Kerja Raya Negeri, Majlis Daerah Tanah Merah, dan Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh adalah baik tetapi belum mencapai tahap sangat baik dalam pengurusan kewangan.

6.9.2 Pencapaian pengurusan kewangan Pejabat Perbendaharaan Negeri, PKINK dan MAIK telah menunjukkan peningkatan berbanding pencapaian pada tahun 2008. Penarafan Pejabat Perbendaharaan Negeri adalah baik pada tahun 2009 berbanding tahap memuaskan pada tahun 2008. Penarafan PKINK dan MAIK adalah pada tahap sangat baik pada tahun 2009 berbanding tahap baik tahun 2008. Prestasi pengurusan kewangan Pejabat Perbendaharaan Negeri menunjukkan peningkatan yang ketara dari segi kawalan bajet, pengurusan aset dan stor, pengurusan pinjaman dan pengurusan Penyata Kewangan. Tindakan penambahbaikan secara menyeluruh telah dilakukan oleh MAIK terhadap Penyata Kewangan, sistem dan prosedur, pengurusan organisasi, penyediaan bajet, kawalan terimaan dan kawalan perbelanjaan. PKINK telah meningkatkan tahap kecekapannya terhadap pengurusan organisasi, penyediaan Penyata Kewangan serta kawalan sistem dan prosedur. Kedudukan tahap prestasi adalah seperti di **Carta 6.2**

Carta 6.2
Tahap Pencapaian Pengurusan Kewangan Berdasarkan Indeks Akauntabiliti
Pejabat Perbendaharaan Negeri, MAIK Dan PKINK
Bagi Tahun 2007 Hingga 2009

Sumber: Jabatan Audit Negara

Selain itu, pencapaian pengurusan kewangan bagi 12 Jabatan/Agenzi negeri adalah baik, tetapi perlu dipertingkatkan lagi dengan mengambil tindakan memperbetulkan kelemahan yang telah dibangkitkan. Bagi Pejabat Tanah Dan Jajahan (PTJ) Pasir Puteh, antara perkara yang perlu diperbaiki adalah kawalan pengurusan seperti manual prosedur kerja dan fail meja yang tidak lengkap serta pengurusan latihan kakitangan. Dari aspek pengurusan aset dan stor PTJ Pasir Puteh adalah tidak memuaskan, kelemahan yang dikenal pasti

adalah dari segi kawalan umum seperti Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan (JPAK) dan Unit Pengurusan, pendaftaran, penggunaan, penyimpanan dan pemeriksaan aset. Bagi Majlis Daerah Tanah Merah, penambahbaikan perlu dilakukan terhadap pengurusan aset dan stor serta pengurusan akaun amanah.

6.10 RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

Secara umumnya, pencapaian pengurusan kewangan di dua Jabatan/Agenzi Negeri yang diaudit adalah sangat baik dan 12 Jabatan/Agenzi Negeri adalah baik. Prestasinya perlu dipertingkatkan lagi dengan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan bukan sahaja mengambil tindakan memperbetulkan kelemahan yang telah dibangkitkan oleh pihak Audit, bahkan juga mengambil tindakan *preventive* bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang. Bagi memantapkan lagi prestasi pengurusan kewangan, pertimbangan perlu diberi kepada perkara berikut:

- a) Bagi membolehkan isu yang dibangkitkan oleh pihak Audit dapat dibincangkan dengan lebih fokus, Pegawai Pengawal hendaklah mewujudkan satu Jawatankuasa Audit yang dipertanggungjawabkan untuk memastikan tindakan *corrective* dan *preventive* diambil. Tindakan *corrective* adalah untuk memastikan kelemahan yang dibangkitkan dapat diperbetulkan. Tindakan *preventive* adalah bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang.
- b) Pegawai Pengawal hendaklah memastikan Jawatankuasa yang telah diwujudkan berfungsi dengan berkesan dengan mematuhi Panduan Pengurusan Mesyuarat Dan Urusan Jawatankuasa Kerajaan yang dikeluarkan melalui Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 2 Tahun 1991.
- c) Memandangkan pengauditan terhadap pengurusan kewangan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara bagi tujuan memberi penarafan adalah terhad kepada beberapa pusat tanggungjawab sahaja, Pegawai Pengawal perlu mengambil inisiatif untuk mengenal pasti kelemahan pengurusan kewangan di pusat tanggungjawab yang lain dan memperbaiki kepada tahap yang terbaik.
- d) Pihak pengurusan agensi perlu mempertingkatkan kemahiran dengan memberi latihan kepada setiap kakitangan bagi memberi kesedaran tentang pengurusan kewangan yang terbaik.
- e) Penglibatan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu dipertingkatkan lagi dengan melibatkan diri secara langsung dalam memperbaiki tahap pengurusan kewangan di agensi masing-masing.
- f) Pihak pengurusan perlu sentiasa mengkaji dan mengemas kini prosedur yang sedia ada seperti manual perakaunan, Manual Prosedur Kerja dan Fail Meja supaya ianya *releven* dan *realiable*.
- g) Sentiasa peka terhadap pekeliling terbaru yang dikeluarkan oleh Kerajaan bagi membantu melicinkan lagi proses pengurusan kewangan di jabatan/agensi. Lembaga pengurusan agensi juga perlu segera memberi kebenaran kepada pihak pengurusan untuk menggunakan pakai pekeliling atau arahan baru yang dikeluarkan tersebut.

7. PEMERIKSAAN AUDIT MENGEJUT

7.1 PENDAHULUAN

Arahan Perbendaharaan menghendaki Ketua Jabatan memastikan pegawai yang dipertanggungjawabkan telah menyimpan wang awam, setem atau barang berharga yang lain dengan selamat di dalam peti besi, bilik kebal, peti wang tunai, laci atau bekas-bekas lain. Ketua Jabatan juga hendaklah memastikan rekod mengenainya diselenggarakan dengan lengkap, kemas kini dan diperiksa oleh pegawai kanan secara berkala. Untuk menentukan sejauh mana peraturan ini dipatuhi, Jabatan Audit Negara telah menjalankan Pemeriksaan Mengejut di enam Jabatan/Agenzi iaitu:

- a)** Jabatan Perhutanan Jajahan Kelantan Barat, Tanah Merah.
- b)** Pejabat Tanah Dan Jajahan Bachok.
- c)** Pejabat Tanah Dan Jajahan Gua Musang.
- d)** Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Baharu.
- e)** Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh.
- f)** Majlis Daerah Gua Musang.

7.2 PENEMUAN AUDIT

Hasil daripada Pemeriksaan Mengejut yang dijalankan mendapati secara keseluruhannya pengurusan wang awam diselenggara dengan baik, tetapi perlu diperingkatkan lagi terutama bagi pengurusan panjar wang runcit, daftar pemeriksaan mengejut dan penyediaan buku akaun utama deposit.

7.3 Ketua Jabatan/Pejabat yang berkenaan telah dimaklumkan tentang perkara yang dibangkitkan dan tindakan pembetulan telah diambil.

BAHAGIAN V

PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

BAHAGIAN V

PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

8. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara juga dikehendaki mengaudit Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam, Pihak Berkuasa Tempatan dan Kumpulan Wang. Pengauditan ini adalah untuk mengesahkan dan memastikan ketepatannya serta memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama dengan berpandukan Akta dan Piawaian yang diluluskan.

8.1 PENG AUDITAN PENYATA KEWANGAN

8.1.1 Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara diberi kuasa menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Agensi Kerajaan Negeri untuk memastikan segala akaun dan rekod kewangan diselenggarakan dengan betul dan tepat. Pada tahun 2009, sejumlah 22 Penyata Kewangan terdiri daripada sembilan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, satu Penyata Kewangan Majlis Agama Islam dan 12 Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun berakhir 31 Disember 2008 perlu diaudit oleh Ketua Audit Negara. Penyata Kewangan Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan, Perbadanan Menteri Besar Kelantan dan Majlis Daerah Pasir Puteh telah diaudit sendiri oleh Jabatan Audit Negara, manakala 19 lagi telah diaudit oleh enam firma audit swasta bagi pihak Ketua Audit Negara selaras dengan peruntukan Seksyen 7(3) Akta Audit 1957.

8.1.2 Pengauditan yang dijalankan oleh firma audit swasta dipantau oleh Jabatan Audit Negara bagi memastikan pengauditan diselesaikan mengikut tempoh dan piawaian yang ditetapkan. Tempoh masa untuk menyiapkan pengauditan adalah mengikut saiz Agensi. Bagi akaun bersaiz besar, tempoh yang diberikan adalah tiga bulan, akaun bersaiz sederhana dua bulan dan akaun kecil sebulan. Sekiranya pengauditan tidak dapat disiapkan dalam tempoh masa yang ditetapkan, firma audit swasta dikehendaki memohon pelanjutan tempoh pengauditan secara bertulis kepada Ketua Audit Negara dengan mengemukakan sebab kelewatan. Sekiranya firma audit swasta gagal mematuhi syarat dalam kontrak atau arahan Jabatan Audit Negara, surat amaran akan dikemukakan dan tindakan boleh diambil untuk menamatkan kontrak firma audit swasta tersebut. Secara keseluruhannya, khidmat yang diberikan oleh firma audit swasta adalah memuaskan.

8.2 KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

Keperluan penyerahan Penyata Kewangan untuk diaudit adalah mengikut Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri dan Akta Kerajaan Tempatan 1976. Penyerahan Penyata Kewangan oleh Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan serta Majlis Agama Islam bagi Negeri Kelantan untuk diaudit adalah baik. Semua Pihak Berkuasa Tempatan dan Badan Berkanun Negeri serta Majlis Agama Islam telah mengemukakan Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2008 kepada Ketua Audit Negara. Semua Penyata Kewangan tersebut telah diaudit dan telah diberikan Sijil Ketua Audit Negara kecuali Perbadanan Menteri Besar Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2008. Bagi Penyata Kewangan berakhir 31 Disember 2009, semua Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan telah mengemukakan Penyata Kewangan sehingga 30 Jun 2010. Kedudukan penyerahan dan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan adalah seperti di **Jadual 8.1**.

Jadual 8.1

**Kedudukan Pengauditan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri,
Majlis Agama Islam Dan Pihak Berkuasa Tempatan Sehingga 30 Jun 2010**

Agensi	Tahun Penyata Kewangan	
	Telah Disahkan	Sedang Diaudit
Badan Berkanun Negeri		
1. Majlis Sukan Negeri Kelantan	2008	2009
2. Yayasan Islam Kelantan	2008	2009
3. Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	2008	2009
4. Perbadanan Stadium Kelantan	2008	2009
5. Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	2008	2009
6. Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	2008	2009
7. Perbadanan Menteri Besar Kelantan	2007	2008/2009
8. Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	2008	2009
9. Yayasan Kelantan Darulnaim	2008	2009
10. Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	2008	2009
Pihak Berkuasa Tempatan		
1. Majlis Perbandaran Kota Bharu	2008	2009
2. Majlis Daerah Ketereh	2008	2009
3. Majlis Daerah Tumpat	2008	2009
4. Majlis Daerah Pasir Mas	2008	2009
5. Majlis Daerah Bachok	2008	2009
6. Majlis Daerah Machang	2008	2009
7. Majlis Daerah Pasir Puteh	2008	2009
8. Majlis Daerah Tanah Merah	2008	2009
9. Majlis Daerah Kuala Krai	2008	2009
10. Majlis Daerah Dabong	2008	2009
11. Majlis Daerah Jeli	2008	2009
12. Majlis Daerah Gua Musang	2008	2009

Sumber: Rekod Jabatan Audit Negara

8.3 PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

8.3.1 Sijil Berteguran yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara telah menyentuh mengenai perkara berkenaan kelemahan penyelenggaraan rekod perakaunan. Ianya merupakan tanggungjawab utama Akauntan/Pegawai Perakaunan sesebuah Agensi manakala Lembaga Pengarah dan Pengarah secara keseluruhannya bertanggungjawab menentukan rekod berkenaan diselenggarakan dengan lengkap dan teratur. Pihak Audit telah mengeluarkan Sijil Berteguran berserta Laporan Ketua Audit Negara terhadap Penyata Kewangan kepada beberapa Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan yang tidak menyelenggarakan rekod perakaunan dengan teratur, tidak mengakaunkan dengan betul beberapa urus niaga yang *material* dan tidak mengaplikasikan piawaian perakaunan dengan betul.

8.3.2 Agensi yang telah diberi teguran kerana tidak menyelenggarakan rekod perakaunan dengan teratur adalah Yayasan Islam Kelantan, Majlis Daerah Tumpat, Majlis Daerah Kuala Krai dan Majlis Daerah Tanah Merah. Agensi yang ditegur kerana tidak mengakaunkan dengan betul urus niaga yang *material* adalah Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan, Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Majlis Daerah Tumpat, Majlis Daerah Kuala Krai, Majlis Daerah Bachok dan Majlis Daerah Tanah Merah. Selain itu, terdapat agensi yang telah diberikan Sijil Berteguran terhadap Penyata Kewangan kerana tidak mengaplikasikan piawaian perakaunan dengan betul iaitu Majlis Daerah Kuala Krai.

8.3.3 Sehingga 30 Jun 2010, 21 Penyata Kewangan tahun 2008 iaitu lapan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, satu Majlis Agama Islam dan 12 Pihak Berkuasa Tempatan telah diberikan Sijil Ketua Audit Negara. Berdasarkan jumlah tersebut, 14 akaun telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan tujuh Sijil Berteguran. Jenis sijil yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara bagi pengauditan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan adalah seperti di **Jadual 8.2**.

Jadual 8.2
Jenis Sijil Audit Yang Dikeluarkan Bagi Penyata Kewangan Agensi Negeri
Pada Tahun 2008 Berbanding 2007

Bil.	Agenzi	Jenis Sijil (Tahun Kewangan)	
		2007	2008
Badan Berkanun Negeri/Majlis Agama Islam			
1.	Yayasan Kelantan Darulhaim	Berteguran	Tanpa Teguran
2.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	Berteguran	Tanpa Teguran
3.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
4.	Perbadanan Stadium Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
5.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
6.	Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
7.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	Tanpa Teguran	Berteguran
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	Berteguran	Berteguran
9.	Yayasan Islam Kelantan	Berteguran	Berteguran
10.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	Berteguran	*

Bil.	Agenzi	Jenis Sijil (Tahun Kewangan)	
		2007	2008
Pihak Berkuasa Tempatan			
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
2.	Majlis Daerah Pasir Puteh	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
3.	Majlis Daerah Pasir Mas	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
4.	Majlis Daerah Ketereh	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
5.	Majlis Daerah Gua Musang	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
6.	Majlis Daerah Jeli	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
7.	Majlis Daerah Dabong	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
8.	Majlis Daerah Machang	Berteguran	Tanpa Teguran
9.	Majlis Daerah Bachok	Tanpa Teguran	Berteguran
10.	Majlis Daerah Tanah Merah	Berteguran	Berteguran
11.	Majlis Daerah Kuala Krai	Berteguran	Berteguran
12.	Majlis Daerah Tumpat	Berteguran	Berteguran

Sumber: Rekod Jabatan Audit Negara

Nota: * - Penyata Kewangan Sedang Dalam Proses Pengauditan

8.4 PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri telah menetapkan bahawa Penyata Kewangan Agensi yang telah diaudit berserta pendapat Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Manakala bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Akta Kerajaan Tempatan 1976 menghendaki satu salinan Penyata Kewangan dan pendapat yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Bagaimanapun, sejumlah dua Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri yang telah disahkan belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Penyata Kewangan yang belum dibentangkan sehingga 30 Jun 2010 adalah seperti di **Jadual 8.3**.

Jadual 8.3

**Penyata Kewangan Yang Telah Disahkan Tetapi Belum
Dibentangkan Di Dewan Undangan Negeri Sehingga 30 Jun 2010**

Bil.	Agenzi	Tahun	Tarikh Disahkan
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	2008	27.10.2009
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	2008	16.11.2009

Sumber: Rekod Jabatan Audit Negara

8.5 PRESTASI KEWANGAN

8.5.1 Badan Berkanun Negeri

Secara keseluruhannya, analisis Audit terhadap Penyata Pendapatan Badan Berkanun Negeri bagi tahun kewangan 2008 mendapati lapan Agensi telah mencatatkan surplus berbanding satu yang mencatatkan defisit. Lapan Agensi yang mencatatkan surplus antara RM0.01 juta hingga RM21.16 juta dengan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan mencatatkan surplus terbesar bagi tahun kewangan 2008.

Analisis Audit terhadap Lembaran Imbangan bagi tahun kewangan 2008 Badan Berkanun Negeri pula mendapati Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan, Majlis Agama Islam

Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan dan Yayasan Kelantan Darulnaim telah mencatatkan nilai harta bersih semasa yang tinggi iaitu berjumlah RM137.52 juta, RM49.22 juta dan RM33.27 juta. Bagaimanapun, Yayasan Islam Kelantan telah mencatatkan liabiliti semasa bersih berjumlah RM6.94 juta. Kedudukan prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri adalah seperti di **Jadual 8.4**.

Jadual 8.4
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Dan Majlis Agama Islam
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2008

Bil.	Agensi	Penyata Pendapatan Berakhir 31 Disember 2008			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2008		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ (Defisit) (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset/ (Liabiliti) Semasa Bersih (RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	246.91	227.07	19.84	305.61	168.09	137.52
2.	Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	70.93	49.77	21.16	54.27	5.05	49.22
3.	Yayasan Kelantan Darulnaim	22.09	16.32	5.77	47.36	14.09	33.27
4.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	1.01	1.00	0.01	23.15	0.36	22.79
5.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	2.45	1.91	0.54	2.83	0.12	2.71
6.	Perbadanan Stadium Kelantan	1.09	0.35	0.74	1.93	0.31	1.62
7.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	3.47	3.04	0.43	0.78	0.01	0.77
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	2.00	2.42	(0.42)	0.73	0.56	0.17
9.	Yayasan Islam Kelantan	90.18	81.55	8.63	24.65	31.59	(6.94)

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri 2008

8.5.2 Pihak Berkuasa Tempatan

Analisis Audit terhadap Penyata Pendapatan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) bagi tahun berakhir 2008 mendapati sebanyak empat PBT mencatatkan surplus, manakala lapan PBT lagi mengalami defisit. Daripada empat PBT yang mencatatkan surplus, adalah didapati Majlis Daerah Machang mencatatkan surplus yang tertinggi berjumlah RM3.63 juta. Manakala Majlis Daerah Tanah Merah pula memperoleh surplus yang terendah iaitu berjumlah RM0.07 juta. Daripada lapan PBT yang mengalami defisit pula, Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI mengalami defisit yang paling tinggi berbanding PBT lain iaitu berjumlah RM4.11 juta.

Analisis Audit terhadap Lembaran Imbangan PBT pula mendapati sejumlah 11 PBT mempunyai nilai aset semasa bersih dari RM1.33 juta hingga RM10.07 juta. Manakala satu

PBT mempunyai nilai liabiliti semasa bersih berjumlah RM1.49 juta. Majlis Daerah Ketereh mempunyai nilai aset semasa bersih tertinggi iaitu berjumlah RM10.07 juta manakala Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI mencatatkan nilai liabiliti semasa bersih iaitu berjumlah RM1.49 juta. Kedudukan Prestasi kewangan PBT adalah seperti di **Jadual 8.5**.

Jadual 8.5
Prestasi Kewangan Pihak Berkua Tempatan
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2008

Bil.	Agensi	Penyata Pendapatan Berakhir 31.12.2008			Lembaran Imbangan Pada 31.12.2008		
		Pendapatan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Surplus/ (Defisit) (RM Juta)	Aset Semasa (RM Juta)	Liabiliti Semasa (RM Juta)	Aset/ (Liabiliti) Semasa Bersih (RM Juta)
1.	Majlis Daerah Ketereh	9.63	6.66	2.97	10.31	0.24	10.07
2.	Majlis Daerah Machang	7.65	4.02	3.63	9.03	0.34	8.69
3.	Majlis Daerah Tanah Merah	6.12	6.05	0.07	6.16	1.52	4.64
4.	Majlis Daerah Gua Musang	3.33	3.46	(0.13)	4.49	0.57	3.92
5.	Majlis Daerah Tumpat	8.18	8.98	(0.80)	6.89	3.07	3.82
6.	Majlis Daerah Pasir Mas	7.33	8.40	(1.07)	8.31	4.62	3.69
7.	Majlis Daerah Pasir Puteh	4.76	5.18	(0.42)	5.11	1.87	3.24
8.	Majlis Daerah Bachok	3.69	5.09	(1.40)	3.96	1.03	2.93
9.	Majlis Daerah Kuala Krai	4.78	4.12	0.66	4.36	2.48	1.88
10.	Majlis Daerah Jeli	1.79	1.98	(0.19)	2.37	0.41	1.96
11.	Majlis Daerah Dabong	1.55	1.77	(0.22)	1.45	0.12	1.33
12.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	44.17	48.28	(4.11)	30.63	32.12	(1.49)

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkua Tempatan 2008

8.5.3 Analisis Tuggakan Cukai Taksiran

Hasil daripada cukai taksiran merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Bagaimanapun, cukai taksiran tidak dapat dikutip sepenuhnya dan tertunggak sejak beberapa tahun. Sehingga akhir tahun 2008, keseluruhan tuggakan cukai taksiran bagi 12 PBT berjumlah RM40.92 juta iaitu peningkatan sejumrah RM1.57 juta berbanding dengan tuggakan setakat akhir tahun 2007 yang berjumlah RM39.35 juta. Dari segi *trend* jumlah tuggakan cukai taksiran sepanjang tempoh empat tahun bermula dari tahun 2005 hingga 2008 menunjukkan peningkatan, masing-masing mencatatkan jumlah tuggakan cukai taksiran berjumlah RM38.13 juta, RM38.85 juta, RM39.35 juta dan RM40.92 juta. Selain itu, Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI mencatatkan jumlah tuggakan yang tertinggi sepanjang tempoh analisis audit. Tuggakan cukai taksiran bagi semua PBT bagi tempoh empat tahun adalah seperti di **Jadual 8.6**.

Jadual 8.6
Analisis Tunggakan Cukai Taksiran Dari
Tahun 2005 Hingga 2008

Bil.	Agensi	Tunggakan Cukai Taksiran (RM Juta)			
		Tahun 2005	Tahun 2006	Tahun 2007	Tahun 2008
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	22.42	21.83	21.55	21.94
2.	Majlis Daerah Machang	2.85	3.16	3.48	3.77
3.	Majlis Daerah Tanah Merah	2.99	3.21	3.40	3.61
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	2.44	2.50	2.45	2.95
5.	Majlis Daerah Tumpat	2.01	2.18	2.19	2.38
6.	Majlis Daerah Bachok	1.89	2.21	2.21	1.77
7.	Majlis Daerah Kuala Krai	1.43	1.46	1.52	1.61
8.	Majlis Daerah Pasir Puteh	0.90	0.99	1.16	1.36
9.	Majlis Daerah Ketereh	0.58	0.59	0.60	0.75
10.	Majlis Daerah Gua Musang	0.47	0.55	0.59	0.55
11.	Majlis Daerah Dabong	0.09	0.12	0.14	0.17
12.	Majlis Daerah Jeli	0.06	0.05	0.06	0.06
Jumlah		38.13	38.85	39.35	40.92

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

8.6 RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

Secara keseluruhannya, prestasi penyerahan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan dan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun 2008 adalah memuaskan. Semua agensi telah menyerahkan Penyata Kewangan tahun 2009 mengikut tempoh yang ditetapkan. Sebanyak 14 Penyata Kewangan tahun 2008 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan tujuh Sijil Berteguran berbanding 13 Penyata Kewangan tahun 2007 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan sembilan Sijil Berteguran. Prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri menunjukkan peningkatan dalam aset semasa bersih dan mencatat surplus yang lebih baik berbanding tahun 2007. Pengurusan Pihak Berkuasa Tempatan pula perlu mengamalkan langkah berjimat dan berbelanja secara berhemat. Lapan PBT mencatat defisit kewangan berbanding tiga pada tahun 2007. Tindakan tegas juga perlu diambil bagi mengurangkan tunggakan cukai yang semakin meningkat dari tahun ke setahun.

BAHAGIAN VI

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

BAHAGIAN VI

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

9. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Mengikut Seksyen 16(2) Akta Acara Kewangan 1957, Laporan Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara tahun 2008 mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri telah pun dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 1 Mac 2010.

10. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Kelantan (Jawatankuasa) telah selesai memeriksa Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2007. Laporan Jawatankuasa terhadap Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2007 belum dibentang di Dewan Undangan Negeri. Sehingga 30 Jun 2010, Jawatankuasa telah bersidang sebanyak enam kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2007 dan 2008. Selain itu, Jawatankuasa juga telah memanggil beberapa Jabatan yang berkaitan bagi mendapatkan taklimat selaras dengan peranan Jawatankuasa untuk memastikan wujudnya Akauntabiliti Awam. Jawatankuasa hendaklah lebih kerap bermesyuarat untuk membincangkan Laporan Ketua Audit Negara dan membuat lawatan ke tapak projek dan syarikat Kerajaan Negeri, mengkaji isu Laporan Ketua Audit Negara yang belum selesai dan memastikan syor Jawatankuasa diambil tindakan oleh Ketua Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri. Perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa semasa mesyuaratnya sehingga 31 Mei 2010 adalah seperti di **Jadual 10.1**.

Jadual 10.1
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri
Sehingga 30 Jun 2010

Tarikh	Perkara	Jabatan/Agensi
18 Mei 2009	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 1/2009 <ul style="list-style-type: none"> i) Mengadakan perbincangan dan pemilihan perenggan-perenggan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2007. 	
16 Julai 2009 dan 26 Julai 2009	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 2/2009 <ul style="list-style-type: none"> i) Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan daripada Pejabat Pengarah Tanah Dan Galian Negeri Kelantan mengenai Pengurusan Sistem Pendaftaran Tanah Berkomputer. 	Pejabat Tanah Dan Galian Negeri Kelantan
22 Ogos 2009	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 3/2009 <ul style="list-style-type: none"> i) Meneliti, membincang dan menerima syor Jawatankuasa, hasil daripada pemeriksaan ke atas Pengurusan Sistem Pendaftaran Tanah Berkomputer di Pejabat Tanah Dan Galian Negeri Kelantan. ii) Mengadakan lawatan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan terhadap Skop Pengurusan Kewangan, Majlis Daerah Bachok. 	Majlis Daerah Bachok
26 November 2009	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 4/2009 <ul style="list-style-type: none"> i) Meneliti, membincang dan menerima syor Jawatankuasa hasil daripada pemeriksaan ke atas Pengurusan Kewangan Majlis Daerah Bachok. ii) Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan terhadap Pengurusan Kewangan Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas. 	Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Mas
24 Disember 2009	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 5/2009 <ul style="list-style-type: none"> i) Meneliti dan membincangkan serta menerima syor Jawatankuasa hasil daripada pemeriksaan ke atas Pengurusan Kewangan Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas. ii) Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan terhadap Majlis Daerah Tanah Merah mengenai Projek Usahasama Pembangunan Bandar Baru Tanah Merah. 	Majlis Daerah Tanah Merah
20 April 2010	Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 1/2010 <ul style="list-style-type: none"> i) Mengadakan perbincangan dan pemilihan perenggan-perenggan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2008. 	

Sumber: Jabatan Audit Negara

PENUTUP

PENUTUP

Penyediaan dan persesembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri adalah baik dan telah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh yang ditetapkan. Kedudukan kewangan Kerajaan Negeri dan prestasi penyerahan Penyata Kewangan agensi-agensi Negeri bagi tahun 2008 adalah memuaskan. Pelaksanaan Indeks Akauntabiliti Pengurusan Kewangan yang dilaksanakan buat kali ketiga pada tahun 2009 telah menunjukkan peningkatan pencapaian Pengurusan Kewangan Jabatan/Agenzi Negeri namun masih memerlukan tindakan penambahbaikan bagi mengatasi kelemahan yang dibangkitkan.

Kelemahan dalam Pengurusan Kewangan yang dilaporkan dalam laporan ini menggambarkan bahawa tahap akauntabiliti pengurusan wang awam masih perlu dipertingkatkan. Langkah pembetulan perlu diambil bagi memastikan wujudnya akauntabiliti dan integriti dalam pengurusan kewangan.

Antara faktor utama yang menyebabkan wujudnya kelemahan Pengurusan Kewangan adalah ketiadaan penyeliaan yang rapi dan latihan yang bersesuaian tidak diberi kepada penjawat awam. Oleh itu, adalah disyorkan pihak yang terlibat mematuhi standard perakaunan dan prosedur kewangan, menyelia kerja yang dilaksanakan oleh penjawat awam, menyediakan prosedur kerja yang lengkap dan mengadakan program latihan/kursus yang berterusan kepada penjawat awam yang terlibat dalam pengurusan kewangan agar mereka dapat meningkatkan pengetahuan dan kompetensi dalam melaksanakan tugas.

Memandangkan pengauditan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara adalah berdasarkan pensampelan dan skop tertentu, Pegawai Pengawal dan Ketua-ketua Jabatan/Agenzi yang terlibat juga perlu mengaturkan supaya pemeriksaan secara menyeluruh dijalankan untuk menentukan sama ada kelemahan yang sama juga berlaku di bahagian lain yang tidak diaudit dan seterusnya mengambil tindakan pembetulan.

**JABATAN AUDIT NEGARA
Putrajaya**

20 Jun 2010

LAMPIRAN

**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2009**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009 telah diaudit atas arahan saya selaras dengan Akta Audit 1957. Pihak pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpandukan piawaian pengauditan yang diluluskan.

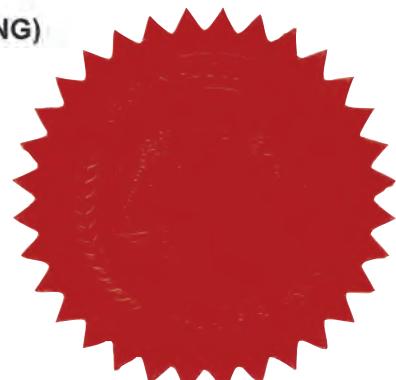
Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada 31 Disember 2009; hasil operasi serta aliran tunainya bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Ambrin".

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)

Ketua Audit Negara
Malaysia.

Putrajaya
20 Jun 2010

Lembaran Imbangan
seperti pada 31 Disember 2009

<u>Penyata</u>	<u>Nota</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
		<i>RM</i>	<i>RM</i>
WANG AWAM			
A WANG TUNAI	7	9,598,125.81	2,148,349.08
B PELABURAN	8	87,631,320.00	25,431,320.00
		<u>97,229,445.81</u>	<u>27,579,669.08</u>
DIPEGANG BAGI :			
KUMPULANWANG DISATUKAN			
C AKAUN HASIL DISATUKAN	9	(438,111,882.53)	(418,653,970.49)
D AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	10	0.00	0.00
E AKAUN AMANAH DISATUKAN	11	535,341,328.34	446,233,639.57
		<u>97,229,445.81</u>	<u>27,579,669.08</u>

Lembaran Imbangan ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilampirkan.

(HAJI MOHD FAUDZI BIN HAJI CHE MAMAT)
Pegawai Kewangan Negeri Kelantan

23 Februari 2010

(YUSOF ZAKI BIN HAJI ISMAIL)
Bendahari Negeri Kelantan

23 Februari 2010

Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai
 bagi tahun berakhir 31 Disember 2009

	RM	RM
TERIMAAN		
HASIL		
HASIL CUKAI	69,096,166	
HASIL BUKAN CUKAI	104,009,653	
TERIMAAN BUKAN HASIL	<u>161,704,659</u>	
		334,810,478
KUMPULANWANG PEMBANGUNAN		
PEMBERIAN PERTAMBAHAN HASIL BAHAGIAN II	14,899,540	
PEMBERIAN TAHAP EKONOMI, INFRASTRUKTUR DAN KESEJAHTERAAN HIDUP	18,614,680	
PINJAMAN BEKALAN AIR	<u>15,470,441</u>	
		48,984,661
LAIN-LAIN		
AMANAH	78,785,005	
JUMLAH TERIMAAN		<u>462,580,144</u>
BAYARAN		
PERBELANJAAN MENGURUS		
EMOLUMEN	127,748,254	
PERKHIDMATAN DAN BEKALAN	69,502,004	
ASET	8,269,526	
PEMBERIAN DAN KENAAN BAYARAN TETAP	146,253,459	
LAIN-LAIN PERBELANJAAN	<u>2,495,146</u>	
		354,268,389
PEMBANGUNAN		
LANGSUNG	85,391,538	
PINJAMAN	15,470,441	
JUMLAH BAYARAN		<u>100,861,979</u>
TAMBAHAN / (KURANGAN) WANGTUNAI		<u>455,130,368</u>
		7,449,776
WANGTUNAI PADA 01 JANUARI 2009		2,148,349
TAMBAHAN / (KURANGAN) WANGTUNAI		<u>7,449,776</u>
JUMLAH WANGTUNAI PADA 31 DISEMBER 2009		<u>9,598,125</u>

Penyata Akaun Memorandum
seperti pada 31 Disember 2009

<u>Penyata</u>	<u>Nota</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
		RM	RM
F ASET			
1 PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	13(a)	650,534,610.34	634,345,392.43
2 PELABURAN	13(b)	53,875,497.00	51,875,497.00
3 TUNGGAKAN HASIL	13(c)	84,707,743.78	67,039,343.42
		<u>789,117,851.12</u>	<u>753,260,232.85</u>
G TANGGUNGAN			
1 HUTANG AWAM	14(a)	<u>993,748,127.24</u>	<u>980,968,268.09</u>

Penyata Akaun Memorandum ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilampirkan.

(HAJI MOHD. FAUDZI BIN HAJI CHE MAMAT)
Pegawai Kewangan Negeri Kelantan

23 Februari 2010

(YUSOF ZAKI BIN HAJI ISMAIL)
Bendahari Negeri Kelantan

23 Februari 2010

C Penyata Akaun Hasil Disatukan
seperti pada 31 Disember 2009

Perihal	2009			2008		
	Belanjawan		Sebenar		Sebenar	
	RM	RM	% Belanjawan	RM	% Belanjawan	
BAKI PADA 1 JANUARI		(418,653,970.49)		(326,337,235.31)		
I HASIL						
Hasil Cukai	80,127,354.00	69,096,166.04	86.23	66,821,513.18	89.99	
Hasil Bukan Cukai	169,306,828.00	104,009,653.13	61.43	136,316,678.82	59.83	
Terimaan Bukan Hasil	90,546,311.00	161,704,658.69	178.59	72,916,857.15	73.73	
Jumlah Hasil	339,980,493.00	334,810,477.86	98.48	276,055,049.15	68.84	
II PERBELANJAAN MENGURUS						
Emolumen	135,898,527.07	127,748,253.98	94.00	128,230,243.06	85.15	
Perkhidmatan Dan Bekalan	71,530,987.98	69,502,004.40	97.16	73,422,653.52	98.12	
Aset	11,321,830.50	8,269,526.27	73.04	13,228,375.52	87.99	
Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	205,642,796.77	146,253,459.03	71.12	151,807,472.66	66.40	
Perbelanjaan Lain	2,529,960.00	2,495,146.22	98.62	1,683,039.57	97.31	
Jumlah Perbelanjaan Mengurus	426,924,102.32	354,268,389.90	82.98	368,371,784.33	78.24	
Lebihan /(Defisit) Bagi Tahun (I - II)	(86,943,609.32)	(19,457,912.04)		(92,316,735.18)		
BAKI PADA 31 DISEMBER		(438,111,882.53)		(418,653,970.49)		

Butir Lanjut : Penyata C1 dan C2

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

DASAR DAN KAEDAH PERAKAUNAN KERAJAAN YANG PENTING

1. Dasar dan Asas Perakaunan

- a). Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang, aturan dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan.
- b). Kerajaan mengamalkan perakaunan tunai ubahsuai. Semua urusniaga terimaan dan bayaran diakaunkan mengikut asas tunai. Bekalan dan perkhidmatan yang diterima sehingga 31 Disember boleh dicaj kepada peruntukan tahun kewangan berkenaan sekiranya dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya.

2. Kaedah Perakaunan

Kaedah perakaunan adalah berdasarkan kepada konsep Kumpulanwang Disatukan seperti yang terkandung di dalam Perlembagaan Persekutuan iaitu:

- a). Perkara 97 memperuntukkan bahawa segala hasil diterima kecuali Zakat, Fitrah dan Baitulmal atau lain-lain hasil agama Islam seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu kumpulanwang.
- b). Perkara 104 memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulanwang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Dewan Undangan Negeri, kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.

3. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan

Penyata Kewangan Kerajaan yang disediakan mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Acara Kewangan 1957 [Akta 61] mengandungi komponen seperti berikut:-

- a). Lembaran Imbangan.
- b). Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai.
- c). Penyata Akaun Memorandum.
- d). Nota kepada Penyata Kewangan.

4. Entiti Perakaunan

Sebagai entiti perakaunan, Kerajaan Negeri Kelantan Darulnaim adalah termasuk semua Jabatan Kerajaan Negeri Kelantan Darulnaim tetapi tidak termasuk Badan-Badan Berkanun, Pihak Berkuasa Tempatan Dan Syarikat Milik Kerajaan.

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

5. Tahun Kewangan

Tahun Kewangan ditetapkan oleh Akta Acara Kewangan 1957 (Akta 61) sebagai suatu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.

6. Perbandingan

Persembahan dan pengelasan item di dalam Penyata Kewangan Negeri Kelantan tahun semasa konsisten dengan tahun sebelumnya kecuali amanu bandingan tertentu dinyatakan semula seperti dalam nota 11(a)(ii), 11(b) dan 13(b).

LEMBARAN IMBANGAN

7. Wangtunai – Penyata A

Wangtunai yang dilaporkan dalam Lembaran Imbangan terdiri daripada lebihan terkumpul bagi ketiga-tiga akaun Kumpulanwang Disatukan.

8. Pelaburan – Penyata B

Pelaburan yang dinyatakan dalam Lembaran Imbangan adalah pelaburan daripada Kumpulanwang Amanah dan lebihan Akaun Hasil Disatukan.

9. Akaun Hasil Disatukan – Penyata C

a). Hasil – Penyata C1

Kutipan hasil diakaunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali diperuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang.

b). Perbelanjaan Mengurus – Penyata C2

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan seperti berikut:-

i). Emolumen, barang-barang dan perkhidmatan;

ii). Pindahan seperti caruman kepada Kumpulanwang Pembangunan dan Kumpulanwang Bekalan Air.

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

iii). Peruntukan kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan Berkanun Dan Syarikat Milik Kerajaan melalui pemberian dan pinjaman.

Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan mengikut undang-undang.

Perbelanjaan bagi Maksud Bekalan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri.

10. Akaun Pinjaman Disatukan – Penyata D

Akaun Pinjaman menunjukkan jumlah pinjaman yang diterima oleh Kerajaan Negeri daripada Kerajaan Persekutuan di bawah kuasa undang-undang Negeri. Perbelanjaan daripada akaun ini adalah terdiri daripada bayaran balik atau pinjaman balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan serta pindahan Kumpulanwang Pembangunan untuk tujuan perbelanjaan pembangunan.

11. Akaun Amanah Disatukan – Penyata E

a). Kumpulanwang Amanah Kerajaan – Penyata E1

i). Kumpulanwang Pembangunan – Penyata E1a

Kumpulanwang Pembangunan, ditubuhkan mengikut Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966. Terimaan dan kumpulanwang ini adalah terdiri daripada Pemberian Kerajaan Persekutuan iaitu Pemberian Pertambahan Hasil dan Pemberian Berdasarkan Tahap Pembangunan Ekonomi, Infrastruktur Dan Kesejahteraan Hidup, pinjaman yang diberi oleh Kerajaan Persekutuan untuk maksud pembangunan dan caruman daripada akaun hasil. Wang dalam kumpulanwang ini hanya boleh dibelanjakan untuk maksud-maksud seperti yang ditentukan dalam Akta Kumpulanwang Pembangunan.

ii). Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan – Penyata E1c

Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan terbahagi kepada lima kategori iaitu Akaun Penyelesaian, Akaun Pinjaman, Kumpulanwang Luar Jangka, Akaun Kena Bayar dan Pelbagai Kumpulanwang yang ditubuhkan melalui enakmen yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri, iaitu mengikut Seksyen 10, Akta Acara Kewangan 1957. Penubuhan Kumpulanwang ini adalah untuk membolehkan Kerajaan menyalurkan peruntukan

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

ke satu tabung untuk sesuatu tujuan. Kumpulanwang Amanah Kerajaan juga boleh dikreditkan dengan sumbangan daripada orang ramai dan pihak lain.

Amaun bandingan tahun 2008 bagi Akaun Penyelesaian Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan telah dinyatakan semula untuk menyesuaikan:

- Pelaporan Akaun Pendahuluan Daripada Kerajaan Persekutuan dan Akaun Pendahuluan Daripada Perbadanan Menteri Besar dalam Akaun Penyelesaian Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan.
- Pelaporan Akaun Kena Bayar yang telah dikategorikan semula secara berasingan dalam Penyata Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan.

b). Kumpulanwang Amanah Awam – Penyata E2

Kumpulanwang Amanah Awam ditubuhkan mengikut Seksyen 9 Akta Acara Kewangan 1957 untuk mengakaunkan sumbangan wang daripada pihak lain termasuk organisasi dan orang perseorangan yang diamanahkan kepada Kerajaan untuk tujuan-tujuan tertentu.

Amaun bandingan tahun 2008 bagi Pejabat Perpendaharaan Negeri telah dinyatakan semula untuk menyesuaikan pelaporan Akaun Pendahuluan Daripada Kerajaan Persekutuan dan Akaun Pendahuluan Daripada Perbadanan Menteri Besar yang telah dikategorikan semula ke Akaun Penyelesaian Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan.

c). Deposit – Penyata E3

Akaun Deposit mengakaunkan wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah mana-mana undang-undang atau mengikut perjanjian.

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANGTUNAI

12. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai

Semua penerimaan dan pembayaran wangtunai ditunjukkan di dalam penyata ini. Terimaan wangtunai terdiri daripada hasil, pinjaman dan terimaan lain. Bayaran wangtunai terdiri daripada perbelanjaan mengurus, pembangunan dan bayaran lain.

PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum ialah penyata yang menunjukkan sebahagian aset dan liabiliti Kerajaan yang tidak ditunjukkan dalam Lembaran Imbangan.

13. Aset – Penyata F

Aset terdiri daripada pinjaman boleh dituntut, pelaburan dan tunggakan hasil.

a). Pinjaman Boleh Dituntut – Penyata F1

Penyata Pinjaman Boleh Dituntut menunjukkan baki hutang Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Negeri yang mana sumber-sumber ini adalah terdiri daripada sumber Negeri dan sumber Persekutuan yang dipinjamkan balik oleh Kerajaan Negeri kepada agensi-agensi berkenaan.

b). Pelaburan – Penyata F2

Penyata Pelaburan menunjukkan baki pelaburan yang dikenakan kepada Perbelanjaan Mengurus.

Amaun bandingan tahun 2008 telah dinyatakan semula untuk menyesuaikan dengan pelaburan Perbadanan Menteri Besar yang tidak lagi dilaporkan.

c). Tunggakan Hasil – Penyata F3

Tuntutan kewangan oleh Kerajaan seperti hasil terakru ditunjukkan sebagai tunggakan hasil.

14. Liabiliti – Penyata G

Liabiliti ialah hutang awam.

a). Hutang Awam – Penyata G1

Hutang awam adalah terdiri daripada baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan. Ini termasuklah jumlah pinjaman yang diterima untuk dipinjamkan balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan Negeri serta untuk membiayai perbelanjaan pembangunan dan projek Perumahan Awam Kos Rendah.